МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ФІНАНСОВИХ РИНКІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (ПРОЄКТ)

на тему: Розвиток необанкінгу в Україні

Здобувача вищої освіти ІІ рівня, ІІ курсу, ФМФ-24-1 групи,
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»,
освітня програма «Фінансові технології»

Онищук Артем Леонідович

Науковий керівник Пернарівський О. В., к.е.н, доцент

Керівник освітньо-професійної програми Козій Н. С., к.е.н., доцент

Допущено до захисту за рішенням кафедри фінансових ринків та технологій протокол від «22» січня 2026, № 7

Завідувач кафедри Гудзь Олена Євгенівна, д.е.н., професор

Ірпінь – 2026

Реєстрація № 7 25.12.25 _____
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки _____ 04.11.2025 _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 90 05.02.2026 _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ Шолойко А.С
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

_____ Гудзь О.Б.
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Бересовська О.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Діденко Л.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10			Перхорі вик О.В
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5			
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25			
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10			
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50			
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100			

Оцінювання кваліфікаційної роботи науковим керівником - _____ балів.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
90	A	відмінно	05.02.2026	Шолойко А.С Гудзь О.Б Березовська О.І Діденко А.В

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

Факультет фінансів та цифрових технологій
Кафедра фінансових ринків та технологій
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітня програма «Фінансові технології»

Затверджую
Завідувач кафедри фінансових ринків
та технологій
_____Олена БЕРЕСЛАВСЬКА
«_18_» _листопада_ 2024 р.

Завдання на кваліфікаційну роботу (проект)
здобувачу вищої освіти

_____ Онищуку Артему Леонідовичу _____

1. Тема кваліфікаційної роботи (проекту) Розвиток необанкінгу в Україні
Затверджена наказом ректора від 23.12.2024 р. № 1888
2. Строк здачі закінченої роботи _____
3. Мета роботи є дослідження тенденцій, проблем та перспектив розвитку необанкінгу в Україні в умовах цифрової трансформації фінансового сектору
Об'єкт дослідження процес розвитку необанкінгу в Україні в контексті цифрової трансформації банківської системи.
Предмет дослідження організаційно-економічні та регуляторні механізми функціонування і розвитку необанків в Україні.
Орієнтована база дослідження. Інформаційну базу становлять нормативно-правові акти Національного банку України, статистичні дані НБУ, звіти провідних необанків, аналітичні огляди міжнародних фінансових організацій, наукові публікації та електронні ресурси з проблем фінтеху та цифрових фінансів.
4. Вихідні дані до роботи: нормативно-правові акти Національного банку України, статистичні дані НБУ, звіти провідних необанків («Monobank», «Izibank», «Sportbank»), аналітичні огляди міжнародних фінансових організацій (Світового банку, МВФ).
5. Перелік графічного матеріалу: 8 таблиць, 2 рисунків, 2 додатки
6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом):
1.Теоретико-методичні основи функціонування необанкінгу де розкрито поняття, сутність та ознаки необанкінгу; виявлено світові тенденції розвитку необанкінгу.
2. Практичні аспекти розвитку необанкінгу в Україні у якому здійснено аналіз цифрових банківських продуктів та порівняльний аналіз ефективності необанків і традиційних банків в Україні.
3. Перспективи та напрями розвитку необанкінгу в Україні.

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної)роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактичн
1	2	3	4
1	Підготовка 100 % кваліфікаційної роботи та подання її на перевірку науковому керівнику	30.09.2025 р.	30.09.2025 р
2	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника та подання її на повторну перевірку керівнику	31.10.2025 р.	31.10.2025 р
3	Попередній захист кваліфікаційної роботи	11-24.12.2025 р.	11-24.12.2025
4	Отримання відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи	24-30.12.2025 р.	24-30.12.2025
5	Рецензування кваліфікаційної роботи	02-05.01.2026 р.	02-05.01.2026
6	Надання кваліфікаційної роботи для перевірки на плагіат	03.11.2025 р.- 05.12.2025 р.	03.11.2025 р 05.12.2025 р
7	ЗАХИСТ	05. 02.2026 р.	05. 02.2026 р

8. Дата видачі завдання _____

9. Науковий керівник кваліфікаційної роботи (проекту) _____ Пернарівський О.В.
(підпис) (прізвище, ініціали)

10. Гарант освітньо-професійної програми _____ Козій Н.С.
(підпис) (прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ Онищук А.Л.
(підпис) (прізвище, ініціали)

Відгук наукового керівника кваліфікаційної роботи (проєкту)
Здобувача вищої освіти II рівня, II курсу, групи ФМФ-24-1,
спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Онищука Артема Леонідовича
на тему «Розвиток необанкінгу в Україні»

Розвиток сучасних інформаційних технологій став передумовою для модернізації ринків банківських послуг і забезпечення гнучкості банківської системи за кризових умов, зокрема, під час війни, сприяючи розвитку необанкінгу. Але із новими можливостями в результаті застосування досягнень цифрових технологій виникають і нові виклики в діяльності необанків. Виходячи з цього, тема роботи є актуальною.

Кваліфікаційна робота виконана відповідно до затвердженого плану, усі поставлені завдання виконані в повному обсязі, а питання теми розкриті на належному науково-теоретичному та практичному рівні.

У роботі досліджено теоретико-методичні основи функціонування необанкінгу, проаналізовано практичні аспекти функціонування необанків в Україні, а також визначено перспективи їх подальшого розвитку. За результатами дослідження сформульовано обґрунтовані висновки та практичні рекомендації.

В процесі виконання роботи Онищук А. Л. зарекомендував себе відповідальним студентом, проявив належний рівень знань щодо цифрових технологій та їх застосування у банківській діяльності. Кваліфікаційна робота магістра в цілому є самостійним дослідженням автора, висновки та рекомендації, запропоновані в роботі є достатньо обґрунтованими.

Разом з тим слід зазначити, що кваліфікаційна робота магістра не позбавлена певних недоліків, зокрема, при аналізі ефективності діяльності необанків недостатня увага приділена ризикам і їх специфіці в діяльності необанків.

Дана випускна кваліфікаційна робота в цілому відповідає встановленим вимогам і може бути допущена до захисту з високою оцінкою.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи
Пернарівський Олександр Васильович, к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансових ринків та технологій

03.02.2026
(підпис) (дата)

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу (проєкт)
Кваліфікаційна робота здобувачки вищої освіти
Онищука Артема Леонідовича після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри,
протокол від «22» 01 202 6 № 7, допущена до захисту на екзаменаційній комісії.
Завідувач кафедри Гудзь О.Є.

РЕЦЕНЗІЯ
на випускну кваліфікаційну роботу (проєкт) здобувача вищої освіти Державного податкового університету Онищука Артема Леонідовича на тему: «Розвиток необанкінгу в Україні»

Робота присвячена важливій і сучасній проблемі – розвитку необанкінгу в Україні в умовах цифрової трансформації фінансового сектору. Обрана тема є надзвичайно актуальною, оскільки необанки виступають одним із ключових драйверів цифровізації банківських послуг, підвищення фінансової доступності та конкурентоспроможності національної банківської системи.

Робота відзначається структурованим та системним підходом до аналізу теоретичних і практичних аспектів функціонування необанків. Автор ґрунтовно розкрив сутність необанкінгу як сучасного фінансового феномену, охарактеризував світові тенденції його розвитку та проаналізував особливості становлення необанків в Україні.

Структура роботи є логічною та послідовною, чітко сформульовані мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження. Теоретичний огляд ґрунтується на сучасних наукових джерелах, у тому числі працях вітчизняних і зарубіжних науковців, а також матеріалах міжнародних фінансових організацій. Використані методи аналізу, синтезу, систематизації, порівняльного та економіко-статистичного аналізу є релевантними темі дослідження та дозволили отримати обґрунтовані й аргументовані висновки. Значну практичну цінність мають наведені приклади діяльності українських необанків та порівняння їх ефективності з традиційними банківськими установами.

Сильні сторони роботи: Актуальність обраної теми зумовлена стрімким розвитком цифрових фінансових технологій та зростанням ролі необанків у сучасній банківській системі України, що робить дослідження своєчасним і соціально значущим.

Автор продемонстрував ґрунтовне розуміння теоретичних засад необанкінгу, чітко розкрив економічну сутність, функціональні особливості та місце необанків у фінансовій системі, що свідчить про високий рівень опрацювання наукових джерел.

Робота відзначається логічною структурою та послідовністю викладу матеріалу, що забезпечує цілісне сприйняття дослідження та аргументованість сформульованих висновків.

Значною перевагою є використання актуальних статистичних даних Національного банку України, звітності провідних українських необанків, а також аналітичних матеріалів міжнародних фінансових організацій, що підвищує достовірність отриманих результатів.

Автором проведено порівняльний аналіз діяльності необанків і традиційних банківських установ, що дозволило виявити їх конкурентні переваги, сильні та слабкі сторони в умовах цифрової трансформації фінансового сектору.

Недоліки та зауваження: До окремих недоліків роботи можна віднести доцільність більш розширеного аналізу ризиків кібербезпеки в діяльності необанків, а також поглиблення кількісних показників оцінювання їх фінансової стійкості. Зазначені зауваження не мають принципового характеру та не знижують загальної позитивної оцінки роботи.

Загальні висновки та оцінка роботи. Випускна кваліфікаційна робота є завершеним, самостійним науково-практичним дослідженням, виконаним на належному теоретичному та методичному рівні. Зміст роботи повністю відповідає заявленій темі. Робота заслуговує на високу оцінку, а її автор – на присвоєння відповідного освітнього ступеня.

Рецензент: Полюхович Андрій Геннадійович, директор ТОВ «КУА «ВЕНТУРІКО»

Підпис, МП _____ Полюхович А.Г.
П.І.П.

«02» 12 2025 р.

АНОТАЦІЯ

РОЗВИТОК НЕОБАНКІНГУ В УКРАЇНІ

Метою магістерської роботи є дослідження тенденцій, проблем та перспектив розвитку необанкінгу в Україні в умовах цифрової трансформації фінансового сектору. Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких завдань: розкрити сутність та особливості необанкінгу як сучасного фінансового феномену; проаналізувати світові тенденції розвитку необанкінгу; дослідити динаміку розвитку українських необанків і їх конкурентні переваги; проаналізувати ефективності необанків і традиційних банків в Україні; визначити перспективи та непрямки розвитку необанків в Україні.

Об'єкт дослідження — процес розвитку необанкінгу в Україні в контексті цифрової трансформації банківської системи.

Предмет дослідження — організаційно-економічні та регуляторні механізми функціонування і розвитку необанків в Україні.

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження.

База дослідження. Інформаційну базу становлять нормативно-правові акти Національного банку України, статистичні дані НБУ, звіти провідних необанків, аналітичні огляди міжнародних фінансових організацій, наукові публікації та електронні ресурси з проблем фінтеху та цифрових фінансів.

Результати дослідження сприяють глибшому розумінню тенденцій розвитку необанкінгу в Україні та його впливу на банківський сектор. Практичне значення полягає у можливості використання висновків роботи для вдосконалення стратегій розвитку фінтех-компаній, формування політики цифрового регулювання, а також у навчальному процесі при вивченні дисциплін «Банківська справа», «Фінансові технології».

Ключові слова: необанкінг, необанки, банківська діяльність, цифрові технології, цифрові розрахунки, фінтех.

Рік виконання кваліфікаційної роботи 2025.

Рік захисту роботи 2026.

ABSTRACT

DEVELOPMENT OF NEOBANKING IN UKRAINE

The purpose of the master's thesis is to study the trends, problems and prospects for the development of neobanking in Ukraine in the context of the digital transformation of the financial sector. To achieve the goal, the following tasks are envisaged: to reveal the essence and features of neobanking as a modern financial phenomenon; to analyze global trends in the development of neobanking; to investigate the dynamics of the development of Ukrainian neobanks and their competitive advantages; to analyze the efficiency of neobanks and traditional banks in Ukraine; to determine the prospects and directions of the development of neobanks in Ukraine.

The object of the study is the process of developing neobanking in Ukraine in the context of the digital transformation of the banking system.

The subject of the study is the organizational, economic and regulatory mechanisms of the functioning and development of neobanks in Ukraine.

Research methods. In the process of carrying out the work, general scientific and special research methods were used.

Research base. The information base consists of regulatory and legal acts of the National Bank of Ukraine, NBU statistics, reports of leading neobanks, analytical reviews of international financial organizations, scientific publications and electronic resources on the problems of fintech and digital finance.

The results of the study contribute to a deeper understanding of the trends in the development of neobanking in Ukraine and its impact on the banking sector. The practical significance lies in the possibility of using the conclusions of the work to improve the development strategies of fintech companies, the formation of digital regulation policies, as well as in the educational process when studying the disciplines "Banking", "Financial Technologies".

Keywords: neobanking, neobanks, banking, digital technologies, digital payments, fintech.

Year of completion of the qualification paper: 2025.

Year of defense of the qualification paper: 2026.

ЗМІСТ

ВСТУП……5

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕОБАНКІНГУ……...7

1.1.Поняття, сутність і ознаки необанкінгу……..**7**

1.2. Світові тенденції розвитку необанкінгу……..16

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НЕОБАНКІНГУ В УКРАЇНІ.....24

2.1. Аналіз цифрових банківських продуктів…..……....24

2. 2. Порівняльний аналіз ефективності необанків і традиційних банків в Україні…….33

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ НЕОБАНКІНГУ В УКРАЇНІ……45

ВИСНОВКИ.....52

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….54

ДОДАТКИ 60

Додаток А……...60

Додаток Б……61

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах цифрової трансформації економіки особливої актуальності набуває розвиток фінансових технологій, серед яких важливе місце займають необанки — фінансові установи, що здійснюють банківські операції без фізичних відділень, повністю в онлайн-форматі. В Україні становлення необанкінгу є одним із найдинамічніших напрямів розвитку фінансового сектору, оскільки відповідає тенденціям діджиталізації, зростанню попиту на дистанційні послуги та потребам молодого покоління користувачів. Розвиток необанків вимагає вдосконалення законодавчої бази, адаптації системи фінансового моніторингу та забезпечення кібербезпеки, що зумовлює наукову і практичну значимість дослідження.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Проблематика цифрової трансформації банківських послуг і становлення необанкінгу розглядається у працях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, зокрема таких, як Береславська О., Головко Л., Гулей А., Блащук-Дев'яткіна Н., Капітанчук М., Теслюк С., Матвійчук Н. Дослідники аналізують питання інновацій у банківській діяльності, вплив фінтеху на конкурентоспроможність банків, ризики кібербезпеки, а також особливості регулювання необанків у різних країнах. Однак питання становлення і розвитку необанків в Україні, їх взаємодії з традиційними банками та державними регуляторами залишаються недостатньо дослідженими, що визначає потребу в подальших наукових розробках.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є дослідження тенденцій, проблем та перспектив розвитку необанкінгу в Україні в умовах цифрової трансформації фінансового сектору. Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких завдань:

- розкрити сутність та особливості необанкінгу як сучасного фінансового феномену;
- проаналізувати світові тенденції розвитку необанкінгу;

- дослідити динаміку розвитку українських необанків і їх конкурентні переваги;
- проаналізувати ефективності необанків і традиційних банків в Україні;
- визначити перспективи та непрямки розвитку необанків в Україні.

Об'єкт дослідження — процес розвитку необанкінгу в Україні в контексті цифрової трансформації банківської системи.

Предмет дослідження — організаційно-економічні та регуляторні механізми функціонування і розвитку необанків в Україні.

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналіз і синтез, системний підхід, порівняльно-історичний та економіко-статистичний аналіз, методи узагальнення, класифікації та структурно-функціонального аналізу.

База дослідження. Інформаційну базу становлять нормативно-правові акти Національного банку України, статистичні дані НБУ, звіти провідних необанків («Monobank», «Izibank», «Sportbank»), аналітичні огляди міжнародних фінансових організацій (Світового банку, МВФ), наукові публікації та електронні ресурси з проблем фінтеху та цифрових фінансів.

Науково-практична значимість одержаних результатів. Результати дослідження сприяють глибшому розумінню тенденцій розвитку необанкінгу в Україні та його впливу на банківський сектор. Практичне значення полягає у можливості використання висновків роботи для вдосконалення стратегій розвитку фінтех-компаній, формування політики цифрового регулювання, а також у навчальному процесі при вивченні дисциплін «Банківська справа», «Фінансові технології» та «Цифрова економіка».

Особистий внесок здобувача. Автором самостійно систематизовано статистичні дані про діяльність українських необанків, виконано порівняльний аналіз міжнародного досвіду, розроблено власні пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку необанкінгу в Україні.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕОБАНКІНГУ

1.1 Поняття, сутність і ознаки необанкінгу

Розвиток сучасних інформаційних технологій значно вплинув на всі сфери економіки та фінансів, зокрема на банківський сектор. Інформатизація та діджиталізація стали ключовими конкурентними перевагами, які суттєво змінили організаційну структуру та функціональні можливості банківських установ. Завдяки впровадженню інформаційних технологій сучасні банки змогли оптимізувати процеси, скоротивши час на оформлення, перевірку документів, надання фінансових послуг та взаємодію з клієнтами й партнерами.

У сучасному фінансовому середовищі дедалі помітнішою стає тенденція переходу банківських послуг у повністю цифровий формат, що породжує новий тип фінансової установи — так званий необанк (neobank). Перш ніж аналізувати процеси його розвитку в Україні, важливо чітко окреслити зміст, характеристики та ознаки цього явища.

Історія необанкінгу бере свій початок у Великій Британії, де в 1989 році на фінансовому ринку з'явився перший необанк під назвою First Direct. Цей банк впровадив нову модель роботи, пропонуючи послуги без фізичних відділень, натомість забезпечуючи клієнтам цілодобове обслуговування через кол-центр. На сьогодні First Direct входить до складу групи HSBC [1].

Розглянемо «необанк» та «необанкінг» в контексті наукових досліджень, для визначення відмінностей між ними. Основні фактори, які призвели до появи необанків стали поява інтернету, розвиток ФінТех та зміна звичок споживачів.

Поширення інтернету у 1990-х роках відкрило нові можливості для становлення онлайн-банкінгу та проведення електронних фінансових операцій,

що дало змогу зменшити операційні витрати. Завдяки мережевим технологіям банківські послуги стали зручнішими та доступнішими для клієнтів і фінансових установ, а сам інтернет став важливим етапом у розвитку сучасного банківського сектору.

У 2000-х роках розпочався активний розвиток фінтех-сектору: на ринку з'явилися стартапи, що впроваджували сучасні технології для надання фінансових послуг поза межами традиційної банківської системи. Такі компанії орієнтувалися на інноваційні рішення — електронні платежі, грошові перекази, онлайн-кредитування, — що стало поштовхом до формування нового формату банкінгу. З огляду на трансформацію споживчих звичок, слід зазначити, що одним із ключових чинників популярності необанків, або так званих «банків 4.0», є прагнення клієнтів уникати відвідування фізичних відділень. Споживачі фінансових послуг все частіше надають перевагу онлайн-сервісам для виконання операцій — від зняття готівки до відкриття рахунків чи оформлення кредитів.

Слід зазначити що, так званим каталізатором поширення необанків стала світова фінансова криза 2008 року: підрив довіри до традиційних банків змусив клієнтів шукати інші способи управління грошима, відкривши ринок для нових цифрових гравців. Подібний імпульс спостерігався й під час пандемії COVID-19, коли дистанційні фінансові сервіси стали ще більш актуальними. У цілому, концепція необанкінгу достатньо молода; вона динамічно розвивається і продовжує привертати увагу науковців та практиків у пошуках інноваційних рішень. Термін «необанк» (neobank) набув поширення серед фінтех-спільноти з середини 2010-х років для опису фінтех-компаній, які кидають виклик традиційним банкам, надаючи дедалі повніший набір банківських послуг через інноваційні та недорогі цифрові канали.

Таким чином, необанк можна визначити як фінансово-технологічну установу, яка здійснює свою діяльність виключно або переважно в цифровому середовищі без традиційної мережі фізичних відділень.

Українські дослідники трактують це явище схоже: зокрема, О. Вакун та співавтори вказують, що «Необанки як суб'єкти фінансового ринку – це фінтех-компанії, що діють за власною банківською ліцензією або на основі ліцензії існуючого банку. Вони зосереджені виключно на цифровому середовищі і не мають традиційних фізичних відділень» [2].

При цьому слід зазначити, що існують різні підходи до класифікації необанків: одні автори вважають їх повністю «онлайн-банками», інші — як окрему форму, що обслуговується через банківську ліцензію партнера.

Згідно з дослідженням українських авторів А. Семеног, О. Пахненко і А. Шалда: «У дослідженні визначено, що сутність необанків полягає в наданні банківських продуктів і послуг через цифрові канали без фізичної присутності, з використанням фінтех-інструментів» [3].

Проте серед значної кількості вітчизняних і зарубіжних науковців та практиків склалася спільна точка зору щодо визначення цієї дефініції, що представлено в Таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Методичні підходи до визначення сутності поняття «необанк»

Автор	Визначення поняття «необанк»	Ключові характеристики / Підхід автора
Л. Головко	Необанк – це фінансова установа, яка надає банківські послуги виключно через цифрові канали без фізичних відділень.	Цифровізація банківської діяльності, відсутність фізичної інфраструктури, повна онлайн-взаємодія з клієнтом.
О. Кірєєв	Необанк – це новий формат банку, що базується на використанні фінтех-технологій для спрощення доступу до фінансових продуктів.	Акцент на інноваціях, фінтех-платформа, мінімізація людського фактору.
А. Гулей	Необанк – це сучасна форма банківської установи, що поєднує гнучкість IT-рішень із фінансовими сервісами, орієнтованими на потреби клієнта, без традиційної мережі відділень.	Орієнтація на клієнтський досвід, використання цифрових технологій, зменшення операційних витрат.
Accenture	Необанк – це цифровий банк, який функціонує без ліцензії	Партнерські відносини з класичними банками, відсутність

	традиційного банку, використовуючи партнерські моделі з фінансовими установами.	банківської ліцензії, швидкість обслуговування.

Продовження Таблиці1.1.

Deloitte	Необанк – це повністю цифровий банк нового покоління, що забезпечує персоналізований досвід користувача за допомогою аналітики та штучного інтелекту.	Персоналізація, використання Big Data та AI, клієнтоорієнтованість.
Європейський банківський орган (EBA)	Необанки – це небанківські фінансові посередники, які пропонують банківські послуги онлайн за підтримки ліцензованих банків.	Регуляторна співпраця, інституційна підтримка, інноваційна форма фінансового посередництва.

Джерело: Сформовано автором на основі опрацювання джерел [1–6].

Термін «необанк» часто використовують як синоніми таких понять, як «віртуальний банк», «мобільний банк», «інтернет-банк», «цифровий банк», «банк-челенджер» або «директ-банк» [10]. Водночас ці категорії відображають близькі, але не повністю тотожні концепції у фінансовій сфері. Їхнє значення може змінюватися залежно від конкретного контексту, країни або специфіки окремої компанії.

Наприклад, визначають «віртуальний банк» як традиційну банківську установу, яка активніше використовує можливості інтернет-банкінгу порівняно з іншими банками [11]. Інші підходи до трактування поняття «необанк» як фінансово-кредитну установу, що здійснює різноманітні банківські операції, використовуючи лише віртуальну мережу та сучасні інтернет-платформи, без фізичних відділень [12].

Натомість Еркес О. пропонує поняття «директ-банк», визначаючи його як банк, що не має філіальної мережі і надає послуги дистанційно через інтернет-банкінг, телефонний зв’язок, банкомати, термінали обслуговування, мобільні та інші цифрові додатки [13].

Після опрацювання наукових підходів різних дослідників можна зробити висновок, що термін «необанк» у більшості випадків трактується подібним

чином — як фінансова установа, що функціонує без мережі фізичних відділень і здійснює свою діяльність виключно через інтернет-технології. Відмінності у визначеннях переважно зумовлені контекстом та акцентами, які роблять окремі автори. Отже, можна сформулювати таке власне визначення: Необанк — це банківська або фінансово-технологічна установа, яка надає повний або майже повний набір банківських послуг (рахунки, платежі, перекази, кредитування, інші фінансові продукти) виключно або переважно в цифровому (онлайн) форматі, без/з мінімальною мережею фізичних відділень, та з використанням інноваційних технологій, що дозволяють зменшити операційні витрати й пропонувати клієнтам конкурентні умови.

Головною причиною тісної співпраці традиційних банків із необанківськими структурами є відсутність у вітчизняному законодавстві чітко визначених норм, які б регулювали їхню діяльність як окремих суб'єктів фінансового ринку. Водночас слід підкреслити, що необанки не завжди мають бути структурно пов'язаними з материнським банком — частина з них функціонує самостійно, використовуючи власну технологічну базу або співпрацюючи з різними фінансовими організаціями та платіжними сервісами без прямої залежності від окремої установи. Практичний досвід свідчить, що для збереження конкурентоспроможності на ринку такі необанки змушені впроваджувати інноваційні фінансові пропозиції — підвищені відсоткові ставки, бонусні програми чи виплати клієнтам за користування картковими рахунками.

В сучасних умовах цифрової трансформації фінансового сектору стрімко формується нова модель банківської діяльності — необанкінг, що є складовою глобальної тенденції розвитку фінтеху (FinTech). Поняття «необанкінг» охоплює не лише діяльність окремих цифрових банків, а й цілісну систему взаємодії фінансових технологій, електронних платформ і мобільних додатків, спрямованих на надання банківських послуг без традиційної інфраструктури відділень.

Науковці трактують необанкінг як інноваційну концепцію організації банківського обслуговування, що базується на цифрових технологіях, мінімізації витрат і максимізації клієнтського досвіду. Так, на думку більшості дослідників, необанкінг — це не лише процес автоматизації банківських операцій, а новий підхід до фінансової діяльності, який поєднує мобільність, швидкість та персоналізацію фінансових сервісів [14.].

Варто розрізняти поняття «необанк» і «необанкінг». Як зазначалось вище, перше означає конкретну фінансову установу, що працює переважно або повністю онлайн (наприклад, Monobank, Revolut, N26, Wise), то друге відображає явище або бізнес-модель, у межах якої діють такі установи. Інакше кажучи, необанк — це інституційна форма, тоді як необанкінг — економічна категорія та сектор цифрових банківських послуг (Додаток А.1.).

Сутність необанкінгу полягає у створенні повністю цифрового банківського середовища, у якому клієнт отримує послуги дистанційно — через мобільні застосунки, вебплатформи або інтегровані фінтех-рішення. Такий формат забезпечує високу швидкість транзакцій, прозорість обслуговування, гнучкість у використанні продуктів, а також зменшує витрати як для банку, так і для клієнта.

До основних ознак необанкінгу належать:

1) відсутність фізичних відділень і повна діджиталізація операцій;
2) використання сучасних технологій (штучного інтелекту, big data, хмарних сервісів, блокчейну);
3) фокус на користувацькому досвіді та простоті взаємодії з клієнтом;
4) автоматизація процесів обслуговування без участі людини;
5) партнерська взаємодія з фінтех-компаніями та е-комерцією;
6) орієнтація на мобільні пристрої як основний канал комунікації.

Таким чином, необанкінг можна визначити як сучасну цифрову модель банківської діяльності**,** що базується на інноваційних технологіях, клієнтоорієнтованості та відмові від традиційних інфраструктурних елементів. Його поява є результатом еволюції фінансової системи у напрямі підвищення

ефективності, прозорості та доступності фінансових послуг у цифровому середовищі.

У науковій літературі термін *«необанкінг»* не має єдиного загальновизнаного визначення, що зумовлено відносною новизною цього явища та динамічним розвитком цифрових фінансових технологій. Його трактування залежить від методологічних підходів, які застосовують дослідники до аналізу сутності банківської діяльності у цифровому середовищі.

Загалом у сучасній економічній науці можна виокремити кілька методичних підходів до визначення поняття *«необанкінг»*: інституційний, функціональний, технологічний, клієнтоорієнтований та системний.

Інституційний підхід розглядає необанкінг як сукупність нових банківських інститутів, що функціонують без традиційних фізичних відділень, забезпечуючи фінансові послуги винятково в цифровому форматі. Згідно з цим підходом, необанкінг є результатом еволюції банківської системи, яка реагує на зміни у поведінці споживачів і технологічні виклики фінансового ринку. Представники цього напряму акцентують на організаційно-правовій природі необанків, які виступають альтернативою класичним банківським установам [14].

Функціональний підхід інтерпретує необанкінг через призму виконуваних функцій і послуг, що надаються клієнтам. У межах цього підходу необанкінг визначається як цифрова форма реалізації традиційних банківських функцій (депозитної, кредитної, платіжної, інвестиційної), але з вищим рівнем автоматизації, інтеграції та доступності. Основна увага приділяється ефективності процесів, а не організаційній структурі інституту.

Технологічний підхід розглядає необанкінг як наслідок впровадження інноваційних інформаційних технологій — штучного інтелекту, блокчейну, big data, хмарних сервісів, API-платформ. У цьому аспекті необанкінг трактується як технологічна модель банківської діяльності, що дозволяє створювати персоналізовані фінансові продукти, підвищувати безпеку транзакцій і зменшувати операційні витрати.

Клієнтоорієнтований підхід зосереджує увагу на зміні взаємодії між банком і споживачем. Згідно з ним, необанкінг — це нова філософія банківського сервісу, яка передбачає максимальну зручність, швидкість, індивідуалізацію обслуговування та мінімальну участь людини у процесі взаємодії з банком. Цей підхід набув поширення у працях західних дослідників (R. Merton, S. Myers, R. Roll), які розглядають необанкінг як клієнтцентричну інноваційну бізнес-модель у фінансовій сфері [15].

Нарешті, системний підхід розглядає необанкінг як комплексне економічне явище, що поєднує технологічні, організаційні та соціальні елементи цифрової економіки. У цьому контексті необанкінг виступає елементом фінтех-екосистеми, взаємопов'язаної з електронною комерцією, платіжними системами та інноваційними платформами.

Таким чином, узагальнення наведених підходів дає змогу розглядати необанкінг як багатовимірну економічну категорію, сутність якої полягає у поєднанні фінансових, технологічних та інституційних характеристик. З методичної точки зору, найбільш комплексним є системний підхід, адже він дозволяє розкрити необанкінг не лише як форму банківської діяльності, а як нову парадигму функціонування фінансових послуг у цифровому суспільстві (Додатоа Б.1.).

Функціональні особливості необанкінгу проявляються через низку характерних ознак, які відображені в Таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Основні функціональні ознаки необанкінгу

№ з/п	Функціональна ознака	Характеристика / Пояснення
1	Доступ до послуг у режимі 24/7	Клієнти мають змогу здійснювати фінансові операції цілодобово та з будь-якої точки світу через інтернет або мобільний застосунок.
2	Багатофункціональний Call-центр	Забезпечує швидке реагування на звернення користувачів, технічну підтримку та консультації в онлайн-режимі.
3	Багатомовний інтернет-банкінг	Дає можливість обслуговування клієнтів різних країн та регіонів, підвищуючи зручність і

		доступність сервісу.
4	Універсальні платіжні та кредитні картки	Пропонують клієнтам широкий набір можливостей для розрахунків, зняття готівки, онлайн-покупок і кредитування.
5	Безпечні цифрові канали комунікацій	Використання сучасних протоколів шифрування та технологій кіберзахисту для забезпечення конфіденційності даних.

Продовження Таблиці 1.2.

6	Висока швидкість транзакцій	Операції здійснюються миттєво або з мінімальними затримками, що підвищує ефективність обслуговування.
7	Індивідуалізований підхід до клієнтів	Необанки формують персональні пропозиції, програми лояльності та гнучкі тарифні плани.
8	Операції з криптовалютами та цифровими активами	Забезпечується підтримка нових фінансових інструментів, що розширює спектр послуг і приваблює технологічно активних клієнтів.

Джерело: Складено автором на основі узагальнення джерел [1–6].

Необанкінг являє собою сучасну форму надання банківських та фінансових послуг через спеціалізовані програми, платформи та мобільні додатки, створені з використанням передових цифрових технологій. Основною відмінністю таких установ є відсутність фізичних відділень і представництв, водночас більшість із них надає клієнтам пластикові картки для проведення фінансових операцій. Попит споживачів на спрощений, зручний та швидкий доступ до банківських послуг став головним чинником розвитку цього сегменту ринку, що сприяє його активному зростанню та посиленню уваги з боку наукових досліджень і практиків у сфері фінансів.

Як бачимо цифрова трансформація економіки та фінансів України у 2025 році виступає провідним чинником модернізації держави та зміцнення її позицій у світовому просторі. Попри активне впровадження цифрових технологій у підприємницьку діяльність, фінансову систему, державне управління та соціальну сферу, зберігається низка структурних викликів. Серед основних проблем варто відзначити:

– недостатній рівень цифрової грамотності як серед населення, так і серед представників бізнесу, що ускладнює ефективне використання сучасних цифрових сервісів, особливо у сільській місцевості та серед осіб старшого віку;

– нерівномірний розвиток цифрової інфраструктури — обмежене покриття високошвидкісним Інтернетом, нестача потужних датацентрів і хмарних технологій, що гальмує впровадження масштабних цифрових ініціатив;

– фрагментарність нормативно-правової бази у сфері електронної комерції, надання цифрових послуг, захисту персональних даних і стандартизації взаємодії між державними та приватними платформами;

– посилення ризиків у сфері кібербезпеки через зростання обсягів цифрових даних та збільшення кількості кібератак, насамперед на фінансові установи, що потребує розвитку сучасних механізмів захисту інформації та контролю доступу.

Вирішення зазначених проблем має вирішальне значення для формування стійких темпів економічного зростання України, її повноцінної інтеграції у світовий економічний простір та становлення високотехнологічного сектору як ключового рушія інноваційного розвитку держави. У цьому контексті важливу роль належить необанкінгу**,** як приклад успішного впровадження цифрових технологій у фінансову сферу. Зазначене сприяє розширенню доступу населення до банківських послуг, підвищенню фінансової інклюзії та стимулюють конкуренцію у банківському секторі, що, своєю чергою, прискорює цифрову трансформацію всієї економіки.

1.2. Світові тенденції розвитку необанкінгу

У сучасних умовах глобальної цифровізації фінансових ринків необанкінг посідає провідне місце серед новітніх напрямів трансформації банківського сектору. Як вже раніше зазначалось, ця модель функціонування фінансових установ базується на використанні інноваційних цифрових технологій, завдяки яким традиційні банківські послуги надаються переважно або повністю в онлайн-форматі без розгалуженої мережі відділень. Необанкінг поєднує

технологічну гнучкість фінтех-компаній із надійністю банківських механізмів, формуючи новий стандарт взаємодії між клієнтом і фінансовим посередником [16].

Загальносвітові тенденції свідчать, що необанкінг є реакцією фінансової системи на структурні зміни споживчої поведінки. Сучасні користувачі. в якій би країні вони не мешкали, прагнуть отримувати швидкі, персоналізовані та зручні фінансові рішення, не витрачаючи час на відвідування банківських установ. Водночас розвиток технологій мобільного інтернету, штучного інтелекту, блокчейну, хмарних обчислень та відкритого банкінгу (Open Banking) створив умови для формування нових бізнес-моделей. Як наслідок, необанки поступово перетворюються з нішевих фінтех-стартапів на повноцінних гравців фінансових ринків [17].

Згідно зі звітом Research and Markets (2024), обсяг глобального ринку необанкінгу у 2024 році становив близько 672,8 млрд дол. США, а у 2025 році очікується його зростання до 992,8 млрд дол. із середньорічним темпом приросту понад 47 % [18].

Найбільші темпи зростання спостерігаються у Європі, США та країнах Азійсько-Тихоокеанського регіону. Поступово необанкінг набуває вагомого значення і на ринках, що розвиваються, де він виступає інструментом фінансової інклюзії та зниження вартості банківських послуг.

Однією з найяскравіших світових тенденцій є домінування підходу «mobile first», що передбачає використання мобільних додатків як основного каналу обслуговування. Для мільйонів користувачів смартфон став головним інструментом управління особистими фінансами.

Необанки, такі як Revolut, N26, Monzo, Chime, Nubank та український Monobank, пропонують повністю цифровий досвід користувача: від відкриття рахунку за кілька хвилин до миттєвого проведення платежів і аналізу витрат у реальному часі [19].

Така цифрова модель знижує операційні витрати, спрощує взаємодію з клієнтом і створює конкурентні переваги перед традиційними банками. За

оцінками International Banker (2025), понад 90 % транзакцій у провідних необанках здійснюється через мобільні додатки, а частка користувачів, які ніколи не відвідували фізичне відділення, перевищує 80 % [20].

Розвиток необанкінгу нерозривно пов'язаний із поширенням концепції *Open Banking*, що ґрунтується на використанні відкритих API для обміну даними між фінансовими установами й зовнішніми сервісами. Це забезпечує клієнтам змогу управляти рахунками в різних банках через єдиний інтерфейс, а компаніям — створювати додаткові сервіси на основі банківських даних.

Завдяки відкритому банкінгу необанки формують екосистеми, які поєднують банківські, страхові, інвестиційні та платіжні продукти. Такий підхід сприяє персоналізації пропозицій і створенню доданої вартості для користувачів [21]. Водночас він стимулює традиційні банки до модернізації IT-інфраструктури та розвитку партнерських фінтех-рішень.

Необанки активно впроваджують технології штучного інтелекту, які забезпечують аналітику великих даних (Big Data), автоматизацію перевірки клієнтів (KYC), оцінку кредитних ризиків та розроблення індивідуальних фінансових порад. Алгоритми прогнозують фінансову поведінку користувачів, допомагають планувати витрати, оптимізувати заощадження й уникати прострочень [22].

Крім того, машинне навчання сприяє підвищенню ефективності внутрішніх операцій банку, зменшенню кількості помилок і втрат часу. Використання автоматизованих чат-ботів, біометричних технологій і систем верифікації даних покращує клієнтський досвід та зміцнює довіру до цифрових сервісів.

Важливою тенденцією є розвиток «embedded finance» — моделі, за якої фінансові послуги інтегруються у небанківські платформи. Наприклад, електронна комерція, сервіси доставки чи додатки для керування витратами пропонують користувачам можливість розрахунків, кредитування або страхування безпосередньо в інтерфейсі платформи.

Це дозволяє необанкам розширювати присутність і забезпечувати взаємодію з клієнтами, не обмежуючись власними додатками. Подібні рішення активно

застосовуються у США, Великій Британії, Сінгапурі, Бразилії, де інтеграція фінансових послуг стає стандартом цифрового бізнесу [23].

Необанки виразно зорієнтовані на молодше покоління користувачів — покоління Z та міленіалів, для яких цифрові технології є звичним середовищем. Згідно з дослідженням Global Growth Insights (2025*)*, понад 65 % клієнтів необанків мають вік до 35 років [24].

Окрім індивідуальних користувачів, необанки активно обслуговують малий і середній бізнес, надаючи комплексні сервіси — рахунки для підприємців, інструменти обліку, електронний документообіг, автоматичне формування податкової звітності. Прикладом успішної реалізації такої стратегії є Starling Bank (Велика Британія) та Tide, які створили окремі платформи для малого бізнесу з інтегрованою аналітикою грошових потоків.

Слід зазначити, що **європейський** ринок став лідером цифрової банківської революції. Прийняття Директиви ЄС PSD2 (Revised Payment Services Directive) у 2018 р. сприяло відкриттю банківських даних третім сторонам і формуванню екосистем відкритого банкінгу. Це створило сприятливі умови для появи незалежних необанків, які змогли легально надавати фінансові послуги, не маючи традиційної банківської інфраструктури.

Серед найвідоміших європейських необанків — Revolut (Велика Британія), N26 (Німеччина), Bunq (Нідерланди), Monzo (Велика Британія). Вони демонструють швидке зростання клієнтської бази, міжнародну експансію та диверсифікацію послуг. За даними дослідження KBV Research (2021), ринок необанкінгу в Європі зростав у середньому на 45,9 % щороку у період 2020–2026 рр. [17]. Основними чинниками успіху стали висока цифрова культура населення, прозора регуляторна база та наявність єдиного європейського фінансового простору.

Особливостями Північної Америки є партнерство та конкуренція. У США та Канаді розвиток необанкінгу мав специфічний характер через жорстку систему банківського регулювання. Більшість необанків у цьому регіоні (Chime, Varo, SoFi) працюють у партнерстві з ліцензованими банками, оскільки

отримання банківської ліцензії є складним і тривалим процесом [19]. Незважаючи на це, необанки активно залучають клієнтів завдяки відсутності комісій, швидкій ідентифікації клієнта (KYC) та інтеграції з екосистемами цифрових фінансів. У 2025 р. спостерігається подальше зміцнення позицій американських цифрових банків завдяки венчурним інвестиціям і зростанню довіри до онлайн-фінансів [19].

В Азії розвиток необанкінгу тісно пов'язаний із високим рівнем цифровізації населення та потребою у фінансовій інклюзії. У країнах із низьким рівнем охоплення традиційними банківськими послугами (Індія, Індонезія, Філіппіни) необанки стали важливим інструментом доступу до базових фінансових продуктів. За даними The Payments Association (2023), понад 26 % населення Індії користуються послугами цифрових банків [20].

У Латинській Америці показовим є приклад Nubank (Бразилія), який у 2024 р. обслуговував понад 80 млн клієнтів і став найбільшим цифровим банком у світі за кількістю користувачів [26]

У Мексиці, Аргентині та Чилі необанки активно інтегруються в екосистеми електронної комерції, сприяючи зростанню фінансової грамотності та безготівкових розрахунків.

Очевидно, світова практика демонструє, що необанкінг має специфічні особливості розвитку залежно від регіону, рівня цифровізації, нормативного середовища та фінансової культури населення. Узагальнено ці особливості наведено в Таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Особливості розвитку необанкінгу в регіонах світу

Регіон	Основні особливості	Провідні необанки
Європа	Розвинена регуляторна база (PSD2, GDPR); високий рівень довіри до цифрових сервісів; активна інтеграція у фінтех-екосистеми.	Revolut (ВБ), N26 (Німеччина), Bunq (Нідерланди)
Північна Америка	Орієнтація на зручність і швидкість; фокус на клієнтському досвіді; значні інвестиції у кібербезпеку.	Chime, Varo Bank, Current

Продовження Таблиці 1.3.

Латинська Америка	Необанки сприяють фінансовій інклюзії; низький рівень банківської насиченості стимулює зростання.	Nubank (Бразилія), Ualá (Аргентина)
Азія (APAC)	Активна підтримка з боку держави; інноваційні цифрові ліцензії; широке впровадження штучного інтелекту.	WeBank (Китай), KakaoBank (Південна Корея), Paytm (Індія)
Україна та Східна Європа	Динамічне зростання цифрових сервісів; високий рівень довіри до мобільного банкінгу; приклад успіху — Monobank.	Monobank, izibank, sportbank

Джерело: складено автором на основі [22, 23, 24,26].

Таким чином, у світовому вимірі необанкінг демонструє різні моделі розвитку — від строго регульованих екосистем у ЄС до гнучких стартап-платформ у Латинській Америці та Азії. Водночас спільним чинником залишається орієнтація на споживача, цифрові технології та операційну ефективність.

Ринок необанкінгу демонструє надзвичайну динаміку зростання в останні роки, перетворюючись із нішевого сегмента на повноправного та впливового гравця світової фінансової системи.

Для ілюстрації масштабів та прогнозованих тенденцій розвитку цього сектора нижче наведено таблицю "Статистичні показники розвитку необанкінгу у світі (2023–2025 рр.)". У ній зібрано основні метрики, що дозволяють оцінити поточний стан ринку та його потенціал. Дані охоплюють такі ключові показники, як загальна кількість користувачів необанківських послуг, прогнозований середньорічний темп зростання (CAGR) та орієнтовний обсяг ринку в мільярдах доларів США. Аналіз цих цифр дає змогу краще зрозуміти динаміку галузі та ключові вектори її розвитку на найближчу перспективу.

Ринок необанкінгу переживає фазу експоненційного зростання. Загальна кількість користувачів у світі досягне 350 мільйонів осіб до 2025 року, а прогнозований обсяг ринку до 2034 року може перевищити позначку в 4 трильйони доларів США. Це свідчить про значний потенціал галузі та її швидке проникнення у світову фінансову систему.

Таблиця 1.4.

Статистичні показники розвитку необанкінгу у світі (2023–2025 рр.)

№	Країна / Регіон	Кількість користувачів необанків, млн осіб	Частка на глобальному ринку, %	Обсяг ринку / дохід, млрд USD	Прогнозований темп зростання (CAGR), %	Джерело
1	Світ загалом	350 (2025 р.)	100	148,9 (2024 р.) → 4 396,6 (2034 р.)	40,29	[Precedence Research, 2025]
2	Європа	105 (2025 р.)	30,2	79,2 (2025 р.)	45,9	[KBV Research, 2021]
3	Північна Америка (США, Канада)	85 (2025 р.)	24,1	59,3 (2024 р.)	37,4	[FintechZoom, 2023]
4	Азійсько-Тихоокеанський регіон	99 (2025 р.)	28,3	42,8 (2024 р.)	46,5	[The Payments Association, 2023]
5	Латинська Америка	61 (2025 р.)	17,4	21,5 (2024 р.)	54,0	[ElectroIQ, 2024]
6	Бразилія (Nubank)	80 (2024 р.)	—	—	—	[GlobeNewswire, 2024]
7	Індія	26 % населення (≈350 млн осіб)	—	—	41,0	[The Payments Association, 2023]
8	США (Chime, Varo, SoFi)	—	—	—	32,0	[CoinLaw, 2024

Джерело: складено автором на основі [17, 18, 19, 22, 23, 24].

Хоча Європа та Північна Америка наразі лідирують за абсолютною кількістю користувачів та обсягом ринку, регіоном із найвищим прогнозованим темпом зростання (CAGR) є Латинська Америка (54,0%). Це вказує на те, що ринок у цьому регіоні знаходиться на стадії активного насичення та має найбільший потенціал для розширення.

Азійсько-Тихоокеанський регіон демонструє вражаючу кількість потенційних користувачів (близько 350 млн осіб лише в Індії) та високий темп зростання (46,5%). Цей регіон, разом із Європою, формує ядро глобальної

клієнтської бази необанків, що підтверджує зміщення фінансових інновацій на східні ринки.

Дані щодо Бразилії (Nubank з 80 млн клієнтів) та США (Chime, Varo, SoFi) показують, що успіх необанкінгу значною мірою залежить від сильних локальних гравців, які змогли завоювати довіру мільйонів користувачів на своїх внутрішніх ринках, навіть попри високу конкуренцію.

Таким чином, серед основних тенденцій глобального розвитку необанкінгу можна виокремити:

- цифрову трансформацію фінансових процесів;
- орієнтацію на клієнта — персоналізацію, швидкість, прозорість;
- розширення фінансової інклюзії у країнах із низьким рівнем банківського обслуговування;
- інтеграцію фінансових сервісів у цифрові екосистеми (платформи e-commerce, мобільні додатки, цифрові гаманці).

Водночас існують і суттєві виклики: правова невизначеність щодо статусу цифрових банків у деяких країнах, потреба у підвищенні рівня кібербезпеки, забезпечення довіри споживачів та стабільності фінансових операцій.

Необанкінг поступово перетворюється на ключовий елемент фінансової екосистеми, що забезпечує мобільність, інклюзивність і доступність банківських послуг. Його розвиток обумовлений поєднанням трьох основних чинників: технологічних інновацій, зміни споживчої поведінки та регуляторної підтримки цифрових рішень. Світові тенденції свідчать, що необанки стають каталізатором конкуренції на ринку, підвищуючи стандарти клієнтського сервісу й сприяючи переходу до «безготівкової економіки». Особливості розвитку цієї сфери зумовлені відмінностями між регіонами, проте спільним є орієнтація на гнучкість, інноваційність і довіру користувачів. У подальших розділах дослідження доцільно зосередитися на аналізі проблем і викликів, які супроводжують розгортання необанкінгу на глобальному та національному рівнях.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НЕОБАНКІНГУ В УКРАЇНІ

2.1 Аналіз цифрових банківських продуктів

Розвиток цифрових банківських продуктів є фундаментом становлення необанкінгу як сучасного етапу трансформації фінансового сектору. Саме інноваційні цифрові рішення — мобільні застосунки, онлайн-платформи, системи віддаленої ідентифікації, штучний інтелект у клієнтському сервісі — формують основу конкурентних переваг нових банківських моделей. Без розуміння того, як змінюються самі продукти, неможливо оцінити рівень технологічної зрілості банківського ринку та потенціал його подальшого розвитку.

Дослідження цифрових банківських продуктів дозволяє визначити ключові напрямки інновацій: спрощення доступу до фінансових послуг, автоматизацію операцій, персоналізацію обслуговування та підвищення безпеки транзакцій. У цьому контексті аналіз структури та динаміки таких продуктів показує, наскільки український банківський сектор інтегрується у світові тенденції фінтеху та цифрової економіки. Цифрові продукти — це не лише інструменти комфорту клієнтів, а й показник стратегічної гнучкості самих банків.

Окрім того, саме розвиток цифрових банківських сервісів є рушієм конкуренції між класичними банками та необанками. Їх порівняльний аналіз допомагає зрозуміти, які інновації стають базовим стандартом ринку, а які залишаються нішевими. Тому дослідження цифрових банківських продуктів — це не просто опис технологічних змін, а індикатор глибини проникнення необанкінгу в економічну та соціальну систему країни.

Класичні банківські продукти — депозити, кредити, розрахунково-касове обслуговування, міжнародні перекази, зарплатні проєкти, валютні операції — залишаються основою фінансового ринку. Однак цифровізація докорінно

змінила механізми їх надання, управління ризиками та взаємодії з клієнтом. Якщо раніше ці послуги потребували фізичної присутності в банку, заповнення паперових документів і тривалих перевірок, то тепер більшість операцій виконується дистанційно через мобільні застосунки чи вебплатформи. Таким чином, цифрові технології не витіснили класичні продукти, а навпаки — модернізували їх форму реалізації, зберігаючи зміст, але змінюючи спосіб доступу.

Зокрема, депозитні продукти набули нових рис: клієнти мають змогу відкривати вклади онлайн, змінювати строки та ставки без відвідування відділення, а також використовувати інструменти автоматичного продовження. Цифрові депозити інтегровані у мобільні застосунки більшості українських банків — Приват24, Sense SuperApp, izibank, monobank, Ощад24/7 — і супроводжуються миттєвими push-сповіщеннями та динамічною аналітикою доходності. Таким чином, класичний інструмент заощадження став частиною інтерактивного цифрового середовища**,** де користувач постійно контролює фінансовий стан і може реагувати на зміни ставок у реальному часі.

Кредитні продукти також пройшли трансформацію. Сучасні банки використовують автоматизовані системи скорингу, що ґрунтуються на великих даних, поведінковій аналітиці та машинному навчанні. Класичне поняття «споживчого кредиту» тепер реалізується у форматі «кредитного ліміту» або «розстрочки» всередині мобільного застосунку. Наприклад, monobank пропонує миттєве встановлення кредитного ліміту на картку після ідентифікації через BankID*, а* ПриватБанк надає послугу «Оплата частинами» — це фактично цифровий аналог POS-кредитування. У результаті традиційний банківський продукт перетворився на цифровий сервіс із гнучким UX-дизайном, що поєднує кредитну історію, ризик-менеджмент і клієнтський досвід в одному середовищі.

Ще одним прикладом є розрахунково-касове обслуговування (РКО)**.** Раніше ця функція виконувалася у відділеннях і вимагала паперових доручень, натомість сьогодні більшість операцій здійснюється автоматично в онлайн-кабінетах або мобільних застосунках. Банки інтегрують модулі РКО з

бухгалтерськими системами, що особливо важливо для клієнтів — фізичних осіб-підприємців (ФОП). Такі рішення, *як* ПриватБанк для бізнесу, ОщадБізнес і ТАС24 Бізнес, забезпечують повну автоматизацію платежів, сплату податків, формування фінансових звітів і ведення електронних документів. Це свідчить про злиття класичного корпоративного банкінгу з інноваційним фінтехом**,** де традиційні операції набули ознак ERP-платформи.

Перекази та платежі стали символом цифрової епохи в банківській справі. Україна є одним із лідерів у Східній Європі за часткою безготівкових операцій — 64,5 % від загального обсягу у 2024 році (НБУ, 2025). Платіжні сервіси, інтегровані в мобільні застосунки, об’єднують функції миттєвих P2P-переказів, оплати комунальних послуг, QR-розрахунків і переказів за номером телефону. Такі сервіси поєднують класичну банківську інфраструктуру (платіжні системи Visa, Mastercard) із новими API-рішеннями open banking. Це підвищує конкуренцію, адже клієнти очікують однаково зручний досвід і від державних, і від приватних банків.

Валютні операції та міжнародні перекази також зазнали цифрової інтеграції. Тепер валютні рахунки можна відкривати та конвертувати онлайн, а міжнародні перекази здійснюються через партнерські сервіси — Wise*,* Western Union*,* Revolut — без необхідності фізичного контакту з банком. Такі інновації сприяють розвитку транскордонного необанкінгу, у якому українські клієнти користуються послугами глобальних цифрових гравців, а національні банки змушені адаптуватися до цих стандартів.

Важливо, що більшість українських банків, зокрема державні, активно впроваджують модель омніканального банкінгу— поєднання фізичної присутності з повноцінними онлайн-каналами. ПриватБанк має понад 11 мільйонів активних користувачів мобільного застосунку Приват24*, а* Ощадбанк *і* Укрексімбанк поступово інтегрують мобільні сервіси, орієнтовані на клієнтів малого бізнесу та корпоративний сектор. Це підтверджує, що цифровізація не знищує класичний банкінг**,** а сприяє його глибшій клієнтоорієнтованості.

У підсумку можна стверджувати, що поєднання класичних і цифрових банківських продуктів формує змішану модель сучасного банківського обслуговування. Ця модель забезпечує безперервність фінансових послуг, підвищує ефективність операцій і водночас зберігає стабільність банківської системи. Вона є перехідною фазою до повноцінного необанкінгу, у якому технології та фінансові послуги зливаються в єдину екосистему. Аналіз цього процесу дозволяє глибше зрозуміти, як відбувається трансформація традиційних фінансових інститутів у цифрових лідерів, що особливо важливо для оцінки перспектив українського фінтеху у найближчі роки.

Цифровізація банківського сектору не відокремлює нові форми обслуговування від класичних, а навпаки — сприяє їх взаємодоповненню. Більшість сучасних фінансових установ комбінують традиційні продукти (депозити, кредити, перекази, розрахункові операції) з новими технологічними інструментами, що забезпечують дистанційний доступ і зручність для клієнта. Саме тому сьогодні межа між класичним і цифровим банкінгом є дедалі умовнішою: клієнт може одночасно користуватися фізичним відділенням і мобільним застосунком, не відчуваючи суттєвої різниці у функціоналі.

У той час як класичні банківські послуги орієнтувалися насамперед на стабільність, особисту комунікацію та паперовий документообіг, цифрові сервіси ґрунтуються на швидкості, автоматизації та персоналізації. Однак обидві моделі переслідують спільну мету — підвищення якості обслуговування клієнтів і забезпечення фінансової надійності. Тому доцільно здійснити системне порівняння між цими двома форматами обслуговування для розуміння характеру їхніх відмінностей і взаємодії. Узагальнені результати подано в Таблиці 2.1**,** де представлено ключові критерії порівняння між класичними та цифровими банківськими продуктами в Україні станом на 2025 рік.

Як показано у Таблиці 2.1, головна відмінність між класичними й цифровими банківськими продуктами полягає не у суті послуг, а у формі їх реалізації**.** Цифрові продукти не створюють нових фінансових інструментів, а

трансформують традиційні сервіси у зручний, технологічний формат, який зменшує транзакційні витрати та підвищує швидкість обслуговування.

Таблиця 2.1

Порівняння класичних та цифрових банківських продуктів в Україні (станом на 2025 р.)

Критерій	Класичні банківські продукти	Цифрові банківські продукти
Форма доступу	Обслуговування у відділенні банку, необхідність фізичної присутності клієнта	Віддалений доступ через мобільний застосунок або вебплатформу
Швидкість операцій	Тривалий час виконання (1–3 дні) через паперові процедури	Миттєве проведення операцій у режимі онлайн
Документообіг	Паперові договори, фізичний підпис	Електронні документи, електронний підпис, віддалена ідентифікація через *BankID НБУ*
Вартість обслуговування	Вищі адміністративні витрати (утримання відділень, персоналу)	Нижчі витрати завдяки автоматизації процесів
Клієнтський досвід	Обмежена гнучкість, черги, часові рамки роботи	Персоналізований UX-дизайн, цілодобовий доступ
Технологічна основа	Традиційна IT-інфраструктура, локальні сервери	Хмарні сервіси, API, big data, штучний інтелект
Контроль і прозорість	Обмежений контроль для клієнта, інформація на вимогу	Постійна аналітика, push-сповіщення, дашборди
Безпека операцій	Залежність від людського фактору	Шифрування, багатофакторна автентифікація, біометрія
Масштабованість	Обмежена кількість клієнтів через фізичні ресурси	Практично необмежена кількість користувачів онлайн
Інтеграція з іншими сервісами	Мінімальна або відсутня	Інтеграція з державними платформами (*Дія*, *BankID*), фінтехом, маркетплейсами

Джерело: складено автором на основі [2, 3, 5, 10, 12,14].

Важливо, що перехід до цифрових форматів не означає повної відмови від класичних каналів — навпаки, сучасний банківський ринок України функціонує у моделі гібридного обслуговування**,** коли клієнт може одночасно користуватися фізичними відділеннями та цифровими платформами. Це забезпечує гнучкість, зберігає довіру клієнтів старшого покоління й водночас

відповідає вимогам покоління Z, для якого швидкість і доступність цифрових сервісів є стандартом.

Проведене порівняння (Таблиця 2.1) показало, що цифрові банківські продукти поступово витісняють традиційні форми обслуговування, однак водночас формують із ними гармонійне поєднання. Це свідчить, що українська банківська система розвивається не шляхом повного переходу до необанкінгу, а через поетапну інтеграцію цифрових технологій у класичні банківські процеси**.** Такий підхід дозволяє зберігати стабільність ринку, поступово адаптуючи клієнтів і персонал до нових форматів фінансової взаємодії.

Важливим етапом аналізу є статистичне відображення масштабів цієї трансформації — скільки банків реально впроваджують цифрові сервіси, які напрями діяльності охоплені автоматизацією та якою є частка цифрових продуктів у загальній структурі операцій. Саме кількісні показники дозволяють оцінити не лише рівень цифрової зрілості банківського сектору**,** а й ступінь наближення України до європейських стандартів у сфері необанкінгу.

Для наочності узагальнення цих тенденцій наведено в Таблиці 2.2**,** де відображено динаміку кількості діючих банків, розвиток цифрових каналів обслуговування та частку основних цифрових операцій за 2023–2025 роки.

Таблиця 2.2

Кількість банків в Україні та частка цифрових банківських операцій за видами діяльності (2023–2025 рр.)

Показник	2023	2024	2025 (оцінка)	Динаміка, тренд
Кількість діючих банків, од.	65	63	61	Стабільне скорочення за рахунок консолідації ринку
Кількість банків із власними мобільними застосунками, од.	49	55	58	Зростання цифрової присутності
Частка банків, що надають кредити онлайн, %	62 %	74 %	82 %	Активна автоматизація кредитування
Частка депозитів, відкритих онлайн, %	37 %	52 %	66 %	Розвиток дистанційних вкладів
Частка безготівкових операцій у загальному обсязі, %	58,4 %	64,5 %	68,0 %	Зростання популярності цифрових платежів
Кількість користувачів мобільного банкінгу, млн осіб	15,2	18,7	21,5	Активне розширення клієнтської бази

Частка операцій через цифрові канали (% від усіх операцій)	49 %	63 %	71 %	Переважання цифрового банкінгу над традиційним

Джерело: складено автором на основі [26, 33,40, 42].

Як видно з Таблиці 2.2, кількість банків в Україні поступово зменшується через ринкову консолідацію, проте одночасно зростає частка установ, що активно розвивають цифрові сервіси. У 2025 році вже понад 95 % банків мають власні мобільні застосунки, що забезпечує клієнтам постійний доступ до фінансових продуктів без відвідування відділень.

Показники зростання частки онлайн-кредитів і депозитів свідчать про глибоку інтеграцію цифрових інструментів у традиційні банківські операції. Збільшення кількості користувачів мобільного банкінгу та обсягів безготівкових транзакцій демонструє поступовий перехід українського фінансового сектору до гібридної моделі обслуговування**,** у якій цифрові продукти стають базовим каналом взаємодії з клієнтом.

Паралельно з розширенням цифрових можливостей банківського сектору зростає і спектр ризиків, що супроводжують розвиток необанкінгу. Основними серед них є кіберризики, операційні ризики, ризики втрати даних клієнтів та фінансового шахрайства. Цифрові канали обслуговування, попри зручність, створюють середовище з підвищеною вразливістю до зовнішніх атак, несанкціонованих доступів і технічних збоїв. Оскільки більшість операцій у необанкінгу здійснюється без фізичної присутності клієнта, банки змушені приділяти особливу увагу автоматизованому виявленню потенційних загроз і своєчасному реагуванню на них.

Таблиця 2.3

Статистичні показники ризиків у сфері цифрового банкінгу (2022–2024 рр.)

Показник	2022	2023	2024
Кількість шахрайських операцій з платіжними картками, тис. випадків	289	273	270
Обсяг фінансових втрат від карткових шахрайств, млрд грн	0,78	0,85	1,1
Кількість зареєстрованих кіберінцидентів CERT-UA, од.	3 920	4 180	4 315
Частка банків, що впровадили SOC (центри кіберзахисту), %	34	47	61
Обсяг ринку кібербезпеки України, млн дол.	92	115	138

Частка шахрайських платежів у ЄС, % від загальних втрат	78 %	73 %	70 %

Джерело: складено автором на основі [28, 29, 30, 31, 32].

Як видно з таблиці 2.3, кількість шахрайських операцій з платіжними картками в Україні за останні три роки дещо зменшилася (з 289 тис. до 270 тис. випадків), проте сума втрат зросла до 1,1 млрд грн у 2024 році. Це свідчить про ускладнення схем шахрайства та потребу в удосконалених алгоритмах моніторингу. Кількість зареєстрованих кіберінцидентів також зростає — до 4 315 у 2024 р., що вказує на посилення кібератак не лише на банки, а й на фінтех-провайдерів.

Позитивною тенденцією є збільшення частки банків, які створили власні SOC-центри кіберзахисту — з 34 % у 2022 р. до 61 % у 2024 р., а також суттєве розширення ринку кібербезпеки. Це свідчить про зростання інвестицій у цифрову стійкість і формування професійних систем моніторингу ризиків.

Для зменшення ймовірності реалізації таких ризиків банки застосовують системний підхід до управління безпекою, який поєднує технологічні, аналітичні та організаційні інструменти. Цей підхід спрямований не лише на реагування після настання інцидентів, а й на превентивне виявлення потенційних загроз та прогнозування можливих сценаріїв шахрайства. Ключовими елементами сучасної системи цифрової безпеки є такі напрями:

1. Автоматизовані системи виявлення аномальної поведінки користувачів (AI/ML-алгоритми). Вони аналізують мільйони транзакцій у реальному часі, фіксуючи нетипові дії — зміну геолокації, вхід з невідомого пристрою, нестандартні суми операцій. У разі виявлення аномалії система блокує операцію або вимагає додаткового підтвердження. За даними НБУ (2024), впровадження таких рішень дозволило знизити частку шахрайських операцій на 12–15 %.

2. Багатофакторна автентифікація (2FA, біометрія, поведінкові параметри). Комбінування кількох рівнів ідентифікації — пароль, одноразовий код, біометричні ознаки, поведінковий аналіз — підвищує рівень захисту без

зниження зручності. Такі технології використовуються у мобільних застосунках державних банків (Приват24, Ощад 24/7).

3. Регулярний аудит IT-інфраструктури та тестування на проникнення (penetration testing). Відповідно до Постанови НБУ № 95 (2023 р.), банки мають проводити перевірку систем безпеки щонайменше двічі на рік. Такі аудити допомагають виявляти вразливості до того, як ними скористаються зловмисники, та оновлювати політики захисту згідно з ISO 27001 та PCI DSS [29].

4. Централізований моніторинг через інтегровані дашборди кіберзахисту (SOC). Security Operations Centers об'єднують усі канали — інтернет-банкінг, мобільні застосунки, банкомати, платіжні шлюзи — в єдину систему моніторингу. Аналітики безпеки в реальному часі відстежують інциденти та координують їх усунення, що знижує операційні ризики та скорочує час реагування.

5. Участь у програмах обміну інформацією про кіберінциденти (НБУ, Держспецзв'язку). З 2022 р. в Україні діє система обміну даними про кіберінциденти між банками, фінтех-компаніями та державними органами. Обмін інформацією про нові загрози та вразливості підвищує колективну стійкість ринку і відповідає практиці ЄС (Cyber Threat Intelligence Sharing, ECB 2024) [32].

Завдяки впровадженню цих рішень банки формують багаторівневу систему управління ризиками, що поєднує превентивні, аналітичні та реактивні підходи. Це дозволяє зменшити кількість інцидентів, мінімізувати фінансові втрати та зміцнити довіру споживачів до цифрових банківських послуг. Таким чином, цифрова стійкість стає ключовим фактором розвитку необанкінгу в Україні та його інтеграції до європейського фінансового простору.

Проведений аналіз розвитку цифрових банківських продуктів в Україні засвідчив, що необанкінг формується не як окремий сектор, а як інтегрована складова сучасної банківської екосистеми, у якій класичні банки та цифрові оператори поступово зливаються за принципами технологічної взаємодії.

Зростання ролі мобільних застосунків, відкритих API, сервісів віддаленої ідентифікації та персоналізованих фінансових рішень демонструє перехід від транзакційної моделі банківництва до моделі цифрового партнерства між клієнтом і банком.

Водночас розвиток необанкінгу вимагає підвищеної уваги до ризиків і безпеки цифрових операцій. Українські банки активно інвестують у створення SOC-центрів, упроваджують машинне навчання для виявлення шахрайства, багатофакторну автентифікацію та кібермоніторинг. Це свідчить про еволюцію галузі від реактивного реагування на загрози до системного управління ризиками на основі аналітики та технологій штучного інтелекту.

У цілому, тенденції розвитку цифрового банкінгу підтверджують, що українська фінансова система рухається в напрямі європейських стандартів — із пріоритетом прозорості, захисту даних і високого рівня клієнтського досвіду. Синергія інновацій, регуляторної підтримки та довіри користувачів формує умови, за яких необанкінг стає не лише інструментом технологічної модернізації, а й важливим чинником підвищення конкурентоспроможності банківського сектору України.

2.2. Порівняльний аналіз ефективності необанків і традиційних банків в Україні

Функціонування банківського сектору України останніми роками демонструє глибоку трансформацію, зумовлену одночасною дією кількох чинників — швидкою цифровізацією фінансових послуг, зміною структури споживчого попиту, появою нових технологічних гравців і адаптацією до умов воєнної економіки. На цьому тлі виникнення та динамічний розвиток необанків стали не лише елементом фінансових інновацій, а й індикатором еволюції самої банківської системи України.

Якщо традиційні банки базуються на інфраструктурі відділень, великому штаті персоналу, складній ієрархії управління та високій вартості утримання, то необанки реалізують протилежний підхід — цифровоцентричну модель, у якій

ключовим ресурсом є технологія, а не фізична присутність. Саме ця різниця визначає сутність порівняння ефективності двох типів фінансових установ. В умовах обмежених ресурсів та посиленої конкуренції між фінтех-сегментом і класичним банкінгом стає критично важливим оцінити, яка модель створює більшу економічну вартість при менших витратах, забезпечуючи при цьому стабільність, клієнтську довіру та здатність до довгострокового розвитку.

Порівняльний аналіз ефективності у даному контексті виконує не лише діагностичну функцію, а й прогностичну: він дозволяє оцінити перспективи майбутньої стійкості українського банківського ринку. Враховуючи, що після 2022 року банківська система діє у стані постійної турбулентності — від ризиків ліквідності до кіберзагроз і зміни структури депозитів, — необхідність системного порівняння необанків і традиційних банків набуває особливого значення.

Вихідною позицією для такого порівняння є розуміння, що ефективність — поняття багатовимірне. Вона може вимірюватися не лише прибутковістю, а й операційною гнучкістю, рівнем цифрової інтегрованості, масштабом залучення клієнтів та стійкістю до шоків. Саме тому в наступному підрозділі пропонується використати комплексний набір показників, які дозволяють кількісно й якісно охарактеризувати функціонування двох моделей банківського бізнесу в українських реаліях.

Для здійснення порівняльного аналізу ефективності застосовується багаторівнева методика, що поєднує фінансово-аналітичні та операційно-цифрові показники. Її метою є отримання об’єктивного уявлення про те, як саме необанки та традиційні банки генерують дохід, оптимізують витрати та взаємодіють із клієнтом у сучасному середовищі.

Таблиця 2.4

Основні метрики для оцінки ефективності банківських моделей

Метрика	Зміст показника	Інтерпретація для аналізу	Актуальність для України (2024–2025)
CIR (Cost-	Співвідношення	Менше значення	У традиційних банків CIR

to-Income Ratio)	операційних витрат до чистого доходу банку	свідчить про вищу операційну ефективність	≈ 40%; у необанків — потенційно 25–30% завдяки автоматизації

Продовження таблиці 2.4.

ROE (Return on Equity)	Прибуток після оподаткування до власного капіталу	Відображає прибутковість для акціонерів	Високий у великих банках через масштаб і кредитний портфель
ROA (Return on Assets)	Прибуток до середніх активів	Показує ефективність використання активів	У необанків часто нижчий через відсутність значних активних операцій
CAC/LTV (Customer Acquisition Cost / Lifetime Value)	Вартість залучення клієнта до його життєвої цінності	Менше співвідношення свідчить про вищу маркетингову ефективність	Необанки мають низький CAC завдяки digital-маркетингу
Операційні витрати на клієнта	Середня вартість обслуговування одного користувача	Відображає економію масштабу	Для необанків у 5–10 разів нижчі, ніж у класичних банків
Темп цифрового залучення	Частка активних мобільних користувачів, безготівкових операцій	Характеризує рівень діджиталізації послуг	94,6% операцій — безготівкові (НБУ, 2025)
Операційна гнучкість	Здатність швидко масштабуватися без фізичних обмежень	Визначає стійкість моделі до шоків	Необанки легко масштабуються через відсутність філій
Стійкість до шоків	Резерви, ліквідність, кіберзахист, гнучкість структури капіталу	Показує рівень ризикостійкості	Традиційні банки мають більше резервів, але нижчу швидкість адаптації

Джерело: складено автором на основі [36, 38, 40, 42].

Порівняння ефективності ґрунтується на принципі структурно-функціонального підходу, який дозволяє співставляти не лише кількісні результати діяльності, а й механізми їхнього досягнення. Для України це означає врахування таких чинників:

1) регуляторні вимоги Національного банку України (НБУ) щодо капіталу, ліквідності та звітності;

2) вплив воєнного стану на структуру доходів, депозитну базу та споживчі звички;

3) ступінь впровадження цифрових технологій (онлайн-банкінг, NFC-платежі, мобільні додатки);

4) поведінкові особливості клієнтів, що все активніше віддають перевагу дистанційним каналам.

Ефективність необанків не обмежується фінансовими показниками: їхня стійкість тісно пов’язана з екологічними, соціальними та управлінськими (ESG) аспектами — меншим фізичним слідом, доступністю послуг і прозорістю бізнес-моделі [46]. Це дозволяє розглядати необанки як «системно ощадливі» інститути, які створюють не лише економічну, але й соціальну цінність, що в перспективі впливає на довгострокову ефективність.

Водночас, досвід НБУ (Огляд банківського сектору) свідчить, що попри стрімку цифровізацію, традиційні банки залишаються більш прибутковими за рахунок масштабного портфеля активів та стабільного процентного доходу. Таким чином, порівняльний аналіз у межах цієї роботи має на меті не виявити абсолютного «лідера», а з’ясувати специфіку балансу між ефективністю витрат і фінансовою стійкістю в обох моделях [26].

Після визначення методологічних засад аналізу та системи метрик логічно перейти до практичного виміру ефективності через базовий індикатор — співвідношення операційних витрат до доходу (CIR, cost-to-income ratio). Цей показник є універсальним маркером управлінської продуктивності банку, оскільки відображає, яку частку кожної гривні доходу «з’їдають» адміністративні та операційні витрати. Чим нижчим є значення CIR, тим більш оптимізованою є структура витрат і тим ефективніше банк трансформує доходи у прибуток.

За даними Національного банку України (Огляд банківського сектору, лютий 2025 р.), середній показник CIR у банківському секторі за підсумками 2024 року становив 39,2%, тоді як у четвертому кварталі під впливом інфляційного тиску та підвищення витрат на персонал він зріс до 46,4%. Така динаміка свідчить, що навіть попри масштабну оптимізацію мережі відділень після 2022 року, традиційна банківська модель залишається витратомісткою

через значні адміністративні видатки, витрати на підтримку IT-інфраструктури та резервування капіталу [54].

У випадку необанків, які повністю відмовилися від фізичної присутності, операційна структура має принципово інший характер. Основні витрати пов'язані не з орендою приміщень чи утриманням персоналу, а з розробленням, тестуванням та підтримкою цифрових платформ. Ця модель дозволяє досягати нижчого CIR — орієнтовно 25–30%, що підтверджується світовими порівняльними дослідженнями (Wamsler, 2023). У міжнародній практиці необанки компенсують менші операційні витрати активною клієнтською експансією та високою часткою автоматизованих процесів.

В українських умовах найяскравішим прикладом є monobank, що функціонує на базі ліцензованого партнера — АТ «Універсал Банк». Незважаючи на відсутність відділень, банк обслуговує понад 9 мільйонів клієнтів (Universal Bank, 2025), демонструючи унікальну здатність масштабування цифрового бізнесу без суттєвого приросту витрат. У цьому випадку ефективність досягається завдяки поєднанню технологічної архітектури «mobile-first», автоматизованих процесів кредитного скорингу та онлайн-ідентифікації клієнтів. Таким чином, витрати на одного користувача у необанку в середньому в 5–7 разів нижчі, ніж у класичного банку зі схожим клієнтським портфелем [54].

Підтвердженням ефективності цифрової моделі є також динаміка безготівкових операцій, що виступає непрямим індикатором оптимізації витрат. Згідно з даними НБУ (березень 2025 р.), 94,6% усіх транзакцій за кількістю та 64,5% за сумою в Україні відбуваються у безготівковій формі. Це свідчить про суттєву зміну фінансової поведінки населення, де фізична інфраструктура відходить на другий план. Необанки, інтегровані у цифрову екосистему, монетизують цей тренд швидше, ніж традиційні банки, оскільки не несуть витрат на обслуговування касових операцій і мають вищий коефіцієнт операційної гнучкості (digital scalability).

Водночас слід підкреслити, що нижчий CIR не завжди означає абсолютну перевагу необанків у фінансовій стабільності. Традиційні банки мають розвинену систему управління ризиками, диверсифіковану структуру доходів (процентні, комісійні, інвестиційні) і стійкі джерела капіталу. Їхні показники рентабельності власного капіталу (ROE) та активів (ROA) залишаються вищими у середньостроковому періоді, що пояснюється ширшим доступом до кредитних і депозитних ресурсів. Наприклад, у 2024 році середній ROE українських банків перевищував 30%, що стало одним із найкращих результатів серед фінансових систем Центрально-Східної Європи (НБУ, 2025).

У свою чергу, необанки демонструють високу динаміку росту клієнтської бази, але нижчу стабільність прибутковості, оскільки частина доходів реінвестується у розвиток продуктів, маркетинг і кібербезпеку. Такий «молодий» профіль бізнес-моделі, як зауважують Ziegler et al. (2021), у короткостроковій перспективі знижує фінансову віддачу, але в довгостроковій — створює потенціал для стійкого зростання, зокрема через ESG-ефекти: цифрову інклюзію, менші екологічні витрати та розширення доступу до фінансових послуг [46].

Отже, операційна ефективність необанків в Україні проявляється насамперед у зменшенні питомих витрат і високій швидкості масштабування цифрової платформи, тоді як ефективність традиційних банків залишається вищою за рахунок стабільного прибуткового ядра, фінансових резервів та диверсифікації. Ці відмінності зумовлюють необхідність подальшого аналізу прибутковості, цифрової залученості та стійкості до шоків, що дозволить комплексно оцінити довгострокову конкурентоспроможність двох моделей у вітчизняному фінансовому середовищі.

Для забезпечення об’єктивності порівняльного аналізу доцільно не лише інтерпретувати аналітичні метрики, але й показати математичні залежності, за якими вони розраховуються. Це створює підґрунтя для кількісного порівняння ефективності банківських моделей.

Показник операційної ефективності — Cost-to-Income Ratio (CIR).

CIR = (OPEX / NET INCOME) × 100%, (2.1)

де OPEX — операційні витрати банку (адміністративні, IT, персональні, витрати на інфраструктуру);

NET INCOME — чистий операційний дохід (до оподаткування).

Показник CIR використовується відповідно до рекомендацій Європейського банківського органу (EBA, 2020) та Національного банку України (Огляд банківського сектору, 2025) [47,49].

Показник прибутковості власного капіталу — Return on Equity (ROE).

ROE = (Net Profit / Average Equity) × 100%, (2.2.)

де Net Profit — чистий прибуток банку за період; Average Equity — середня величина власного капіталу. Формула ROE ґрунтується на підході Базельського комітету з банківського нагляду (2019) та підручнику Ross, Westerfield, Jordan (2020) [48, 51].

Показник прибутковості активів — Return on Assets (ROA).

ROA = (Net Profit / Average Assets) × 100%, (2.3)

де Average Assets — середня сума активів банку. Формула відповідає міжнародним стандартам IFRS 9 (2018) та застосовується у дослідженнях Wamsler (2023) і НБУ (2025) [49,52].

Співвідношення маркетингової ефективності — CAC/LTV Ratio.

CAC / LTV = Customer Acquisition Cost / Lifetime Value, (2.4)

де CAC — середня вартість залучення одного клієнта; LTV — сукупний очікуваний дохід від клієнта. Методика широко використовується у дослідженнях фінтех-компаній [50, 53].

Після визначення формул доцільно перейти до візуального представлення результатів — графіка, який демонструє динаміку операційної ефективності у часовому вимірі (рис. 1).

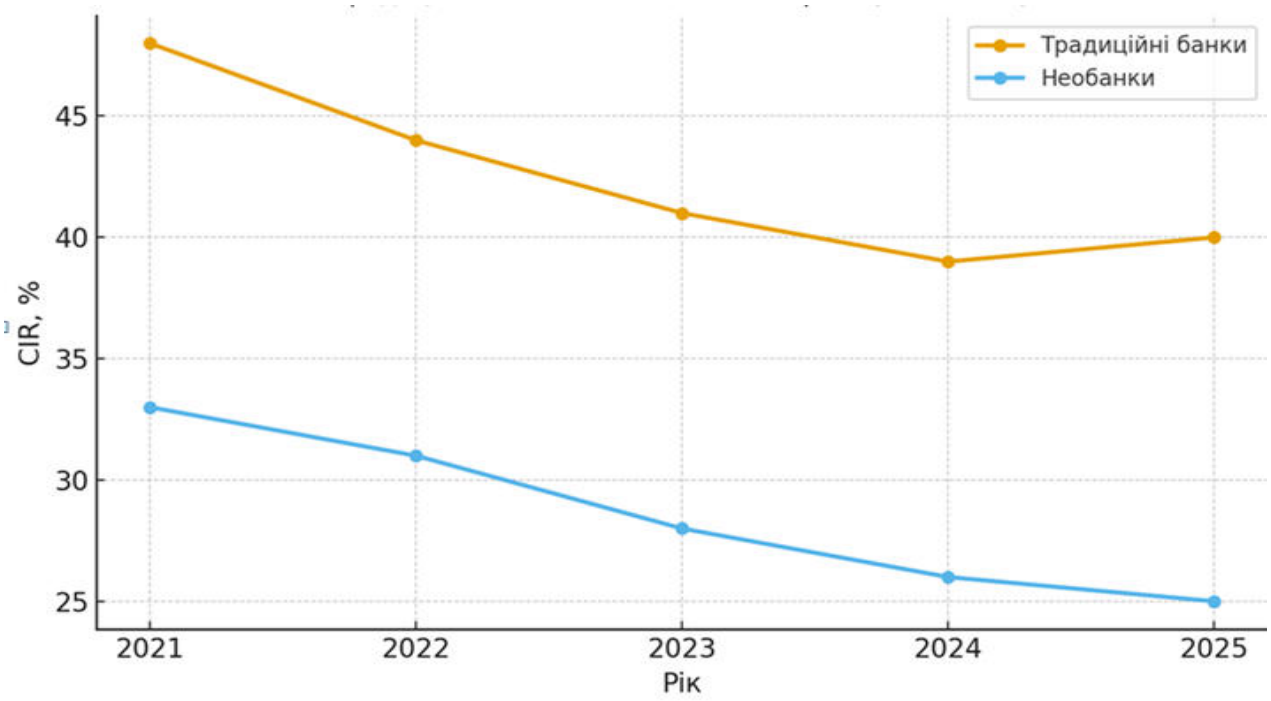

Рис 2.1 Динаміка показника Cost-to-Income Ratio (CIR) традиційних банків і необанків в Україні (2021-2025рр.) [49, 54].

Наведений графік відображає динаміку показника операційної ефективності (CIR) традиційних банків і необанків в Україні у 2020–2024 роках.

На Рис. 2.1 показано динаміку зміни коефіцієнта CIR (Cost-to-Income Ratio) у традиційних банків і необанків України у 2021–2025 роках. Графік демонструє сталий тренд скорочення витратності в обох сегментах, однак необанки системно зберігають нижчі значення CIR завдяки цифровій моделі діяльності.

Зокрема, середнє значення CIR для традиційних банків зменшилося з 48% у 2021 р. до 40% у 2025 р., тоді як для необанків — із 33% до 25% за аналогічний період. Це підтверджує висновок про структурну ефективність цифрових фінансових інститутів, які оптимізують витрати за рахунок автоматизації та відсутності фізичної мережі.

Таким чином, графічні дані узгоджуються з аналітичними висновками щодо переваг необанків у сфері операційної ефективності та формують основу для подальшого аналізу прибутковості й стійкості банківських моделей.

Показники прибутковості відіграють ключову роль у визначенні фінансової стійкості банківських установ. Вони дають змогу оцінити здатність банку генерувати прибуток від наявних активів і власного капіталу, а також визначити ефективність бізнес-моделі в умовах динамічного фінансового середовища. Для порівняння традиційних банків і необанків доцільно застосувати два базові індикатори — ROE (Return on Equity) та ROA (Return on Assets), які відображають віддачу на власний капітал і активи відповідно.

Показник ROE демонструє, наскільки ефективно банк використовує власний капітал для створення прибутку [48, 49.]. ROA характеризує загальну ефективність використання активів для отримання доходу [50, 52].

На рис. 2 подано динаміку основних показників прибутковості банківських моделей України у 2021–2025 рр.

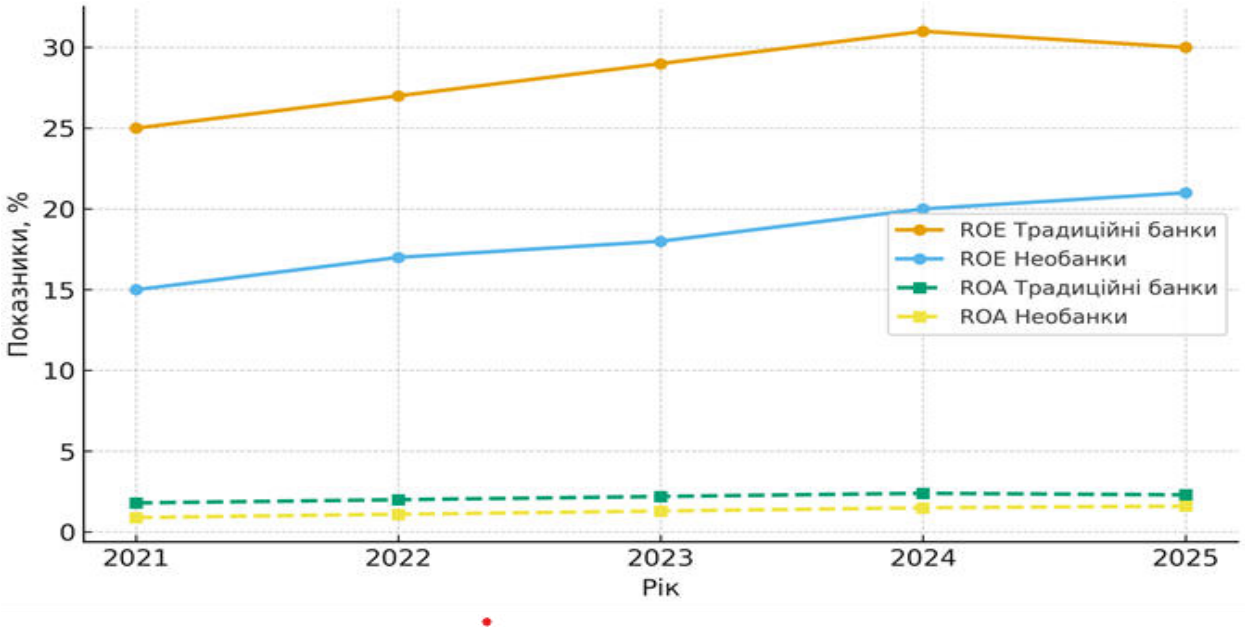

Рис.2.2. Динаміка показників прибутковості ROE (Return on Equity) та ROA (Return on Assets) традиційних банків і необанків в Україні (2021-2025рр.) [48, 49, 50, 54].

Як видно з графіка, традиційні банки протягом 2021–2025 років утримують стабільно вищі значення ROE та ROA, що зумовлено масштабом їхнього капіталу, диверсифікацією доходів і доступом до процентних інструментів. Середній показник ROE у 2024 році становив близько 31%, тоді як у необанків — 20–21%. Водночас, необанки демонструють більш стрімку позитивну динаміку, що свідчить про підвищення рентабельності їхніх моделей. Показник ROA у цифрових банків зріс із 0,9% у 2021 р. до 1,6% у 2025 р., що пов'язано з оптимізацією активних операцій, розширенням клієнтської бази та збільшенням частки комісійних доходів.

Таким чином, хоча традиційні банки залишаються прибутковішими за абсолютними показниками, тенденція до зближення рівнів ROE і ROA вказує на поступове вирівнювання ефективності між класичною та цифровою моделями. Зростання прибутковості необанків свідчить про їхню адаптацію до українських умов і здатність забезпечувати фінансову стійкість за рахунок інновацій, гнучкої структури витрат та цифрової взаємодії з клієнтами.

Оцінка стійкості банківських моделей до макроекономічних шоків, криз ліквідності та ринкових ризиків є ключовим елементом аналізу ефективності. У сучасних умовах воєнної економіки, високої волатильності валютного курсу та змін у поведінці клієнтів питання ризикостійкості набуває особливої актуальності для банків України. Необанки та традиційні банки демонструють різну реакцію на зовнішні виклики через відмінності у структурі активів, джерелах фінансування та рівні операційної гнучкості.

Методично оцінювання стійкості банків базується на застосуванні показників ліквідності, достатності капіталу та якості кредитного портфеля. Для цього використовуються такі базові індикатори:

1. Коефіцієнт достатності капіталу (Capital Adequacy Ratio, CAR):

$$CAR = (\text{Regulatory Capital} / \text{Risk-Weighted Assets}) \times 100\%, \quad (2.5)$$

де Regulatory Capital — регулятивний капітал банку; Risk-Weighted Assets — активи, зважені на ризик. Нормативне значення, встановлене Базельським комітетом, становить не менше 8% [48.].

2. Коефіцієнт миттєвої ліквідності (Liquidity Coverage Ratio, LCR):

LCR = (High-Quality Liquid Assets / Net Cash Outflows over 30 days) × 100%, (2.6)

Показник визначає здатність банку витримувати короткострокові відтоки коштів у кризових умовах. Рекомендований мінімум — 100% згідно з вимогами Базель III [47,48].

3. Частка непрацюючих кредитів (Non-Performing Loans, NPL):

NPL Ratio = (Non-Performing Loans / Total Loans) × 100%, (2.7)

Індикатор відображає якість кредитного портфеля банку. Нижчі значення NPL свідчать про вищу фінансову стійкість. За даними НБУ, у 2024 році середній рівень NPL для традиційних банків становив близько 35%, тоді як у необанків — менше 10% [49].

Аналізуючи показники стійкості, можна відзначити, що традиційні банки мають вищий рівень капіталізації та ліквідності, що забезпечує їм більший запас міцності в умовах рецесії або кризи довіри. Водночас необанки, хоча й поступаються за масштабом активів, демонструють гнучкість у ризик-менеджменті, швидше адаптуються до змін ринку та ефективніше управляють кредитними ризиками через цифрові скорингові системи.

Отже, різниця у підходах до ризиків визначає відмінності у поведінці під час кризових періодів: традиційні банки мають сильнішу капітальну базу, тоді як необанки компенсують її цифровою адаптивністю, низькою часткою ризикових активів і високою швидкістю управлінських рішень. Це свідчить про появу нової форми фінансової стійкості — технологічної резильєнтності, яка стає ключовим фактором конкурентної переваги у сучасній банківській системі України.

Порівняльний аналіз ефективності банківських моделей в Україні дозволяє виявити суттєві відмінності між традиційними банками та необанками як за структурою витрат і прибутковістю, так і за рівнем операційної гнучкості та стійкості до зовнішніх ризиків. У межах дослідження було розглянуто ключові індикатори ефективності — CIR, ROE, ROA, а також показники ліквідності,

капіталізації та якості активів, що у сукупності формують комплексну картину функціональної динаміки українського банківського сектору.

За результатами проведеного дослідження встановлено, що необанки демонструють помітно нижчі значення показника CIR (у середньому на 10–15 п.п. менше, ніж у традиційних банків), що свідчить про їхню вищу операційну ефективність. Такі результати зумовлені цифровою природою їхньої бізнес-моделі, мінімальними витратами на фізичну інфраструктуру та високим рівнем автоматизації процесів. Водночас традиційні банки, хоча й поступаються за витратною ефективністю, мають вищу прибутковість (ROE, ROA), що пояснюється масштабом активів і диверсифікацією джерел доходу.

Щодо фінансової стійкості, то класичні банки переважають за показниками капіталізації та ліквідності, однак необанки демонструють гнучкість і адаптивність до ризиків завдяки цифровим системам моніторингу, скоринговим алгоритмам та швидкому оновленню технологічних процесів. Така модель забезпечує їм високу резильєнтність навіть у кризових умовах, зокрема під час воєнного періоду, коли значна частина операційного навантаження перемістилася у цифровий простір.

Отримані результати підтверджують, що розвиток необанкінгу не суперечить традиційній банківській системі, а навпаки — створює умови для її оновлення. Інтеграція цифрових підходів у діяльність класичних банків сприяє зниженню витратності, підвищенню клієнтського досвіду та зміцненню конкурентоспроможності всього сектору. З іншого боку, необанки, розширюючи фінансову інклюзію, підвищують доступність банківських послуг і стимулюють структурні трансформації у фінансовій екосистемі України.

Таким чином, необанки є не лише технологічною альтернативою, але й важливим елементом еволюції банківської системи України. Їхня ефективність зумовлена оптимізацією витрат, високою швидкістю реагування на зміни середовища та орієнтацією на клієнтські інновації. У майбутньому синергія цифрових і класичних банківських моделей стане ключовим фактором стабільності та конкурентоспроможності фінансового сектору країни.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ НЕОБАНКІНГУ В УКРАЇНІ

Сучасний етап розвитку фінансового сектору України характеризується глибокою цифровою трансформацією, що створює сприятливі умови для поширення необанкінгу як новітньої форми банківського обслуговування. Необанки стали важливою складовою фінтех-екосистеми, яка поступово змінює традиційну модель взаємодії між банком і клієнтом, орієнтуючись на швидкість, гнучкість та індивідуалізацію послуг.

Одним із ключових чинників, що стимулюють подальший розвиток необанкінгу, є цифровізація економіки та державних сервісів. Ініціатива “Держава у смартфоні”, запуск застосунку “Дія”, розвиток електронного документообігу та впровадження електронних ідентифікаторів створили базу для формування довіри населення до цифрових технологій у фінансовій сфері. Поступове запровадження концепції цифрової гривні Національним банком України також відкриває нові перспективи для інтеграції необанків у національну платіжну інфраструктуру.

Важливою передумовою є динамічний розвиток фінтех-сектору. Україна посідає провідні позиції у Східній Європі за кількістю фінтех-стартапів. На ринку активно працюють такі відомі необанки, як Monobank, Izibank, sportbank, NEOBANK, які задають високу планку інноваційності та клієнтоорієнтованості. Їхня діяльність довела, що необанківська модель може бути не лише конкурентною, а й прибутковою на тлі традиційних фінансових установ.

Не менш значущою передумовою є зміна поведінки споживачів фінансових послуг. Після пандемії COVID-19 та в умовах воєнного стану українці масово перейшли на дистанційні канали обслуговування. Згідно з даними НБУ, частка безготівкових операцій у структурі розрахунків перевищує 60%, що свідчить про зростання цифрової фінансової культури та довіри до онлайн-банкінгу.

Молоде покоління користувачів дедалі рідше звертається до фізичних відділень, віддаючи перевагу мобільним застосункам і миттєвим сервісам.

Крім того, на розвиток необанкінгу впливають економічні та соціальні чинники воєнного часу. Потреба у швидких переказах, благодійних внесках, валютних операціях та дистанційній підтримці бізнесу спонукала банки впроваджувати цифрові інструменти ще активніше. У таких умовах необанки отримали додаткові можливості для розширення своєї клієнтської бази, адже здатні забезпечити стабільність обслуговування навіть за обмеженої інфраструктури.

Таким чином, передумови подальшого розвитку необанкінгу в Україні формуються на перетині технологічних інновацій, державної політики цифровізації, трансформації споживчої поведінки та потреб воєнного часу. Сукупність цих факторів створює сприятливе середовище для еволюції цифрових фінансових сервісів і зміцнення позицій необанків як важливого елементу національної фінансової системи.

Розвиток необанкінгу в Україні стикається з низкою системних перешкод, які підсилюють ризики та гальмують повноцінну інтеграцію нових цифрових банківських моделей. До ключових викликів належать нормативно-правові проблеми, кібербезпека, конкуренція та недостатній рівень фінансової грамотності населення.

По-перше, нормативно-правове середовище залишається відносно недосконалим для ефективного функціонування необанків. Як зазначено в дослідженні [58], питання регулювання необанкінгу в Україні вирізняються відсутністю спеціалізованих норм для цифрових банківських моделей, що створює правову невизначеність та обмежує масштабування. У свою чергу, проаналізовано, що ринок фінансових технологій також страждає від цілої низки регуляторних бар’єрів — від складності ліцензування до нестачі чіткого правового визначення нових учасників ринку. [57].

По-друге, одним з вагомих викликів є кібербезпека та захист даних. Зростання кількості цифрових фінансових сервісів підвищує вразливість до

шахрайства, витоку інформації, DDoS-атак. Це знижує довіру споживачів до онлайн-банкінгу і створює додаткові витрати для провайдерів. У публікації про розвиток цифрового банкінгу України зазначено, що військові та економічні ризики значно посилили тиск на безпекову складову фінтех-сектору [57].

По-третє, необанки мусять конкурувати з традиційними банками, які дедалі більше переходять до цифрових моделей обслуговування. Традиційні банки мають усталену матеріально-технічну базу, ліцензії та клієнтські ресурси, що створює для необанків жорстку конкурентну ситуацію. У статті, присвяченій стану розвитку необанків в Україні, виокремлено, що саме конкуренція з боку класичних банків є однією з перешкод для росту нового формату [59].

По-четверте, існує недостатній рівень фінансової та цифрової грамотності населення. Хоча українці все частіше користуються мобільними сервісами й безготівковими розрахунками, як показують дослідження, ще залишаються значні прошарки, які не довіряють цифровим банківським послугам або не володіють навичками їхнього безпечного використання. У статті щодо фінансових технологій в Україні це зазначено як одна з проблем [60].

По-п’яте, питання капіталізації та залучення інвестицій є суттєвим бар’єром. Нові фінансові моделі потребують значного технологічного забезпечення, маркетингу та динамічного розвитку клієнтської бази. Водночас, економічна нестабільність, військовий стан і відток кадрів уповільнюють залучення зовнішнього фінансування та розвиток інноваційних хабів. Це підкреслено в аналізі трендів цифрового банкінгу в Україні [57].

Підсумовуючи, можна стверджувати, що успішний розвиток необанкінгу в Україні можливий лише за умови подолання цих проблем: політико-регуляторних бар’єрів, зміцнення кіберзахисту, створення конкурентних переваг, підвищення фінансової грамотності та забезпечення сталого фінансування. Саме ці виклики мають бути направлені в напрямах розвитку, які розглядатимуться нище.

У сучасних умовах цифрової економіки розвиток необанкінгу в Україні має значний потенціал, який визначається поєднанням технологічних інновацій, зміни споживчих уподобань та державної підтримки цифрової трансформації. Перспективні напрями еволюції цього сектора охоплюють кілька ключових векторів: технологічний, регуляторний, інтеграційний та соціально-економічний.

По-перше, одним із провідних напрямів є впровадження інноваційних технологій на основі штучного інтелекту, Big Data та машинного навчання. Завдяки цим інструментам необанки можуть створювати персоналізовані пропозиції, прогнозувати потреби клієнтів і здійснювати автоматизований ризик-менеджмент. Як зазначають М. Адаменко та співавтори, саме інноваційні банківські послуги визначають конкурентоспроможність фінансових установ у нових умовах [56]. Використання аналітики великих даних також дозволяє необанкам ефективніше керувати кредитними портфелями, запобігаючи дефолтам і підвищуючи прибутковість [57].

По-друге, перспективним є розвиток інтеграції з державною цифровою інфраструктурою, насамперед із сервісами екосистеми “Дія”. Використання електронної ідентифікації, цифрового підпису та державних баз даних відкриває нові можливості для спрощеної реєстрації клієнтів, віддаленого відкриття рахунків і підтвердження особи без відвідування відділень. Такий підхід сприяє легалізації цифрових фінансових операцій і розширенню кола користувачів онлайн-банкінгу [58].

По-третє, важливим напрямом є екосистемна модель розвитку необанків, що передбачає об’єднання фінансових, торговельних, страхових та комунікаційних сервісів в єдиному цифровому просторі. Прикладом є діяльність українських необанків — Monobank, Izibank, sportbank, які активно розширюють свої функції за межі класичного банкінгу, пропонуючи кешбек-сервіси, маркетплейси, страхування та інвестиційні продукти. Такі рішення підвищують рівень залученості клієнтів і створюють ефект фінансової синергії [59].

По-четверте, міжнародна експансія українських необанків може стати одним із найдинамічніших векторів їхнього розвитку. Підвищення конкурентоспроможності українських цифрових рішень, зокрема у сфері UX/UI-дизайну та фінансових технологій, відкриває можливості виходу на ринки Східної Європи, Балканського регіону та країн, що розвиваються. Науковці відзначають, що українські фінтех-компанії мають достатній інноваційний потенціал для формування іміджу країни як технологічного хаба у фінансовому секторі [60].

По-п’яте, вагомим напрямом виступає удосконалення нормативно-правової бази, що має забезпечити прозорі умови діяльності для цифрових фінансових установ. Прийняття законодавства, яке регулює діяльність необанків, створення “пісочниць” для фінтех-експериментів та запровадження єдиних стандартів кібербезпеки дадуть змогу пришвидшити розвиток інноваційних моделей обслуговування. Як зазначають дослідники, гнучкість регуляторного середовища є ключовим фактором успішності необанкінгу в країнах ЄС [58].

По-шосте, значний потенціал має розвиток фінансової грамотності населення та підвищення довіри до цифрових фінансових послуг. Післявоєнна відбудова економіки та повернення міграційних потоків можуть стимулювати потребу у нових фінансових продуктах, орієнтованих на малі бізнеси, переселенців і молодь. Тому освітні програми з цифрової фінансової безпеки та користування необанками є важливою умовою сталого розвитку сектору.

Можна зазначити, що перспективи розвитку необанкінгу в Україні пов’язані з технологічною модернізацією, інтеграцією з державними цифровими сервісами, формуванням фінансових екосистем, розширенням географії діяльності та створенням ефективного нормативного середовища. Саме реалізація цих напрямів здатна забезпечити сталий розвиток цифрового банківського ринку та його інтеграцію до європейського фінансового простору.

Можна спрогнозувати розвитку необанкінгу в Україні на найближчі 5–10 років. Перспективи розвитку необанкінгу в Україні визначаються поєднанням

макроекономічних, технологічних та регуляторних чинників, а також тенденціями інтеграції до європейського фінансового простору. У середньостроковій перспективі (2025–2035 рр.) можна очікувати суттєве зростання ролі необанків у структурі національної банківської системи, що зумовлюється попитом на цифрові фінансові сервіси, розвитком державних цифрових платформ та розширенням можливостей фінтех-галузі [56].

По-перше, очікується зростання частки необанків у загальному обсязі банківських операцій. За прогнозами експертів, частка клієнтів, які обслуговуються виключно онлайн, може зрости з нинішніх близько 25 % до 45–50 % протягом наступного десятиліття. Це пояснюється розвитком мобільних застосунків, спрощенням процедур відкриття рахунків і підвищенням довіри до дистанційних фінансових послуг [57].

Український ринок необанкінгу продовжуватиме рух у напрямі автоматизації та інтелектуалізації процесів, зокрема через впровадження нейромережевих систем аналізу транзакцій і кредитоспроможності.

По-друге, значного розвитку набуде цифрова інфраструктура, створена державою, зокрема в межах екосистеми “Дія” та ініціативи цифрової гривні. Участь необанків у реалізації проєкту е-гривні дозволить їм стати провідними посередниками між державою, бізнесом і громадянами, забезпечуючи зручні та безпечні канали взаємодії. На думку дослідників, поява цифрових валют центрального банку (CBDC) змінить архітектуру фінансових відносин, надаючи переваги гнучким і технологічним гравцям, якими є необанки [58].

По-третє, очікується поступова консолідація фінтех-ринку. Частина невеликих необанків об’єднається або інтегрується з великими фінансовими групами, утворюючи “нео-екосистеми”, що включатимуть страхові, торговельні та інвестиційні сервіси. Це дозволить забезпечити стабільність бізнес-моделей і зменшити ризики волатильності. Подібні процеси вже спостерігаються у країнах ЄС, де провідні необанки поступово перетворюються на повноцінні фінансові суперапи [59].

По-четверте, питання кібербезпеки та регуляторного нагляду стануть ключовими факторами сталого розвитку. Національний банк України посилюватиме контроль за захистом персональних даних, управлінням ризиками та надійністю ІТ-інфраструктури. Одночасно очікується впровадження регуляторних "пісочниць", що дадуть змогу тестувати інноваційні продукти без загрози для стабільності фінансової системи [57].

По-п'яте, важливою тенденцією стане соціалізація фінансових послуг, орієнтована на потреби післявоєнної відбудови країни. Необанки відіграватимуть помітну роль у кредитуванні малого та середнього бізнесу, наданні мікрофінансових послуг, а також у розвитку краудфандингових і благодійних платформ. Згідно з прогнозами експертів, саме необанки можуть стати ключовими партнерами держави у створенні гнучких цифрових інструментів підтримки громадян [57].

Узагальнюючи, прогноз розвитку необанкінгу в Україні на 2025–2035 рр. можна подати за трьома сценаріями:

- Оптимістичний: активна цифровізація, стабільна економіка, інтеграція з європейськими ринками, частка необанків перевищує 50 %.
- Реалістичний: помірне зростання, удосконалення регуляторного поля, активна участь держави у цифрових фінансах, частка необанків — 35–40 %.
- Песимістичний**:** уповільнення реформ, нестабільність ринку, посилення ризиків безпеки, частка необанків — менше 25 %.

Таким чином, розвиток необанкінгу в Україні у найближчі 5–10 років має потенціал стати одним із провідних напрямів цифрової трансформації економіки, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності фінансового сектору та його інтеграції до європейського простору.

Проведений аналіз дав змогу виявити, що розвиток необанкінгу в Україні має потужний потенціал, який формується під впливом технологічних, економічних і соціальних чинників. Цифровізація фінансової системи, поява інноваційних банківських сервісів, державна підтримка цифрової

трансформації та зростання довіри населення до онлайн-платформ створюють сприятливе середовище для подальшого поширення необанків.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що необанкінг стає одним із головних напрямів трансформації української банківської системи. Його розвиток не лише сприяє підвищенню ефективності фінансових послуг, але й інтегрує Україну в сучасний європейський фінтех-простір. Реалізація стратегічних напрямів розвитку необанкінгу здатна забезпечити підвищення конкурентоспроможності національної економіки, стимулювати інновації та підтримати процес післявоєнного економічного відновлення держави.

ВИСНОВКИ

У магістерському дослідженні було комплексно розглянуто теоретичні засади, сучасний стан і перспективи розвитку необанкінгу в Україні. Проведений аналіз дозволив узагальнити сутність цього феномену, оцінити його місце у вітчизняній фінансовій системі та визначити стратегічні напрями подальшого зростання в умовах цифрової трансформації економіки.

У першому розділі розкрито поняття, сутність і характерні ознаки необанкінгу. Доведено, що необанки — це фінансові установи нового типу, які надають банківські послуги виключно в онлайн-форматі, без фізичної мережі відділень. Основними ознаками необанкінгу є: високий рівень автоматизації операцій, клієнтоорієнтований підхід, використання хмарних технологій, мобільних застосунків і аналітики великих даних. Уточнено, що необанкінг є логічним продовженням еволюції цифрового банкінгу та частиною ширшого фінтех-сектору.

Також у цьому розділі було досліджено світові тенденції розвитку необанків, зокрема досвід Великої Британії, США, країн ЄС та Азії. Встановлено, що успіх провідних необанків (Revolut, N26, Chime) базується на технологічній гнучкості, відкритому API, розширенні спектра фінансових послуг та інтеграції з електронною комерцією.

У другому розділі проведено аналіз стану цифрового банкінгу в Україні та порівняльне дослідження ефективності роботи необанків і традиційних банків. Визначено, що український фінансовий сектор перебуває у фазі активної цифровізації: понад 60 % операцій здійснюються безготівково, а більшість банків мають власні мобільні платформи. На прикладі Monobank, Izibank та NEOBANK показано, що необанки здатні ефективно конкурувати з традиційними установами завдяки нижчим операційним витратам, зручності користування, гейміфікації сервісів і персоналізованим пропозиціям. Разом із тим, виявлено, що повна цифровізація підвищує чутливість до ризиків безпеки, потребує стабільної IT-інфраструктури та довіри користувачів.

У третьому розділі досліджено перспективи та напрями розвитку необанкінгу в Україні. Визначено основні передумови розвитку — цифровізацію економіки, підтримку держави через програму “Держава у смартфоні”, розвиток фінтех-сектору та зміну поведінки споживачів. Серед викликів виокремлено правову невизначеність, кіберризики, конкуренцію з традиційними банками та низьку фінансову грамотність населення.

У розділі також окреслено перспективні напрями розвитку: інтеграцію з державною цифровою інфраструктурою (“Дія”), впровадження штучного інтелекту та аналітики великих даних, формування фінансових екосистем, удосконалення законодавчого регулювання й підвищення фінансової культури громадян.

На основі проведеного прогнозування встановлено три сценарії розвитку необанкінгу до 2035 року — оптимістичний, реалістичний і песимістичний — із переважною ймовірністю зростання частки необанків у структурі фінансових послуг до 40–50 %.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити такі висновки:

1. Необанкінг є інноваційною формою фінансової діяльності, що поєднує технологічні рішення фінтеху з банківським функціоналом.

2. Його розвиток в Україні має значний потенціал завдяки активній цифровізації, високій адаптивності користувачів і сприятливим державним ініціативам.

3. Основними перешкодами залишаються правова невизначеність, ризики кібербезпеки та обмежений доступ до інвестицій.

4. Подальше зростання ринку необанків можливе за умови створення збалансованого регуляторного середовища, зміцнення інформаційної безпеки та стимулювання фінансової грамотності населення.

5. У довгостроковій перспективі необанкінг може стати одним із ключових драйверів розвитку національної економіки, забезпечивши підвищення ефективності фінансового посередництва, інклюзії та конкурентоспроможності України у світовому фінтех-просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Блащук-Дев'яткіна Н.З., Капітанчук М.В. Необанкінг: зарубіжний досвід та перспектива для України. *Молодий вчений.* 2020. № 4 (80). С. 290-295. URL: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-4-80-60

2. Вакун, О. В., Вінтоняк, А. М., & Заяць, М. Я. (2025). Особливості розвитку необанків як складової цифрової економіки. Економіка, управління та адміністрування, (1(111), 103–108. URL: https://doi.org/10.26642/ema-2025-1(111)-103-108

3. Семеног А. Ю., Пахненко О. М., Шалда А. А. Необанки в Україні: особливості, тренди та перешкоди розвитку. Modern Economics. 2023. № 39(2023). С. 131-137. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V39(2023)-20

4. Головко Л. В. Цифрова трансформація банківської діяльності: тенденції та перспективи розвитку .Фінанси, облік і аудит. 2020. № 4(36). С. 45–52. URL: URL: https://ir.kneu.edu.ua/items/48a599c5-aaf5-4634-9b66-67b13e18e1f1

5. Береславська, О. (2024). Трансформація банківських послуг в умовах цифровізації. *Економіка та суспільство*, (60). DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-99

6. Гулей А. І. Необанкінг як нова форма організації фінансових послуг. Банківська справа. 2021. № 2. С. 15–22.

7. Accenture. The Rise of Neobanks: Disrupting the Banking Landscape. – Accenture Report. 2022. URL: https://www.accenture.com

8. Deloitte. Digital Banking Maturity 2023: How Banks Are Responding to Digital Disruption. Deloitte Insights. 2023. URL:https://www.deloitte.com

9. European Banking Authority (EBA). Report on the Impact of FinTech and Digitalisation on Banking Sector. 2023. URL:https://www.eba.europa.eu

10. Теслюк С., Матвійчук Н., Деркач О., Корх Н. Необанки: сутність та перспективи розвитку в Україні. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2021. № 3. С. 61-71 DOI:https://doi.org/10.29038/2786-4618-2021-03-61-71

11. Дроботя, Я., Бражник, Л., Дорошенко, О. (2021). Диджиталізовані інновації банківського бізнесу. *Економіка та суспільство*, (23). DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-23-15

12. Лехович А. О. Проблеми та тенденції у сфері віртуалізації банківського бізнесу в Україні. Галицький економічний вісник. ТНТУ, 2021.Том 73. № 6. С. 33–42. (Фінанси, банківська справа та страхування). URL: https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/73/1027.pdf

13. Еркес О. Є., Калита О. В., Гордієнко Т. М. Потенціал цифрового розвитку банків України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. № 28. С. 108-114. DOI: 10.32782/2413-9971/2019-28-18

14. Кретов, Д., & Міндова, О. (2024). ЦИФРОВІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ. *Сталий розвиток економіки*, (2(49), 223-228. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-35

15. Prodanova, N., & Bondarenko , T. . (2024). The Modern Market of Neo Banks and their Role of Fintech Companies' Financing. *Cadernos De Educação Tecnologia E Sociedade*, *16*(4), 1238-1247. DOI:https://doi.org/10.14571/brajets.v16.n4.1238-1247

16. Nasir, M. A., & Rizvi, S. A. R. (2020). The emergence of the neo-banks in the Fintech industry. Journal of Financial Regulation and Compliance, 28(3), 275–288. URL:https://www.eelet.org.uk/index.php/journal/article/download/1755/1561/1907

17. Business Research Insights. Global Neobanking Market Report 2024–2028. 2024. URL: https://www.gminsights.com/industry-analysis/neobanking-market

18. Research and Markets. Neobanking – Global Strategic Business Report. 2024. URL: https://www.researchandmarkets.com

19. International Banker. Digital-First Consumers and Regulation Fuel Neobank Growth. 2025. URL: https://internationalbanker.com

20. Global Growth Insights. Neobanking Market Trends and Forecasts. 2025. URL: https://www.globalgrowthinsights.com (загальна адреса)

21. Finextra. Open Banking and the Future of Financial Services. 2023. URL: https://www.finextra.com

22. Deloitte. AI-Driven Transformation in Banking and Fintech. 2023. URL: https://www.deloitte.com

23. PwC. Embedded Finance: Redefining the Banking Experience. 2022. URL: https://www.pwc.com

24. Statista. Share of Neobank Users Worldwide by Age Group. 2025. URL: https://www.statista.com

25. SDK Finance. Regional Overview of Neobanking Ecosystems. 2024. URL: https://www.sdk.finance

26. Огляд фінансового сектору України за 2024 рік. Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua

27. Global Banking Annual Review 2025: The Age of Digital Acceleration. Офіційний сайт McKinsey & Company. URL: https://www.mckinsey.com

28. Українські банки зафіксували 1,1 млрд грн втрат від шахрайства у 2024 році. Офіційний сайт Interfax-Ukraine. URL: https://interfax.com.ua

29. Річний звіт про кіберінциденти в Україні 2024 р. Офіційний сайт CERT-UA, Держспецзв'язку. URL: https://cip.gov.ua

30. Report on Card Fraud in the EU, H1 2023. Офіційний сайт Європейського центрального банку.URL: https://www.ecb.europa.eu

31. Risk Assessment Report on the EU Banking Sector 2023. Офіційний сайт Європейського банківського органу (EBA).URL : https://www.eba.europa.eu

32. Український ринок кібербезпеки зріс у чотири рази за вісім років. Офіційний сайт EBA Ukraine (Європейська бізнес-асоціація). URL : https://eba.com.ua

33. Цифрова трансформація банківського сектору України: тренди та виклики. Офіційний сайт KPMG Ukraine. URL: https://kpmg.com/ua

34. Digital Banking Maturity 2024: Global Edition. Офіційний сайт Deloitte Insights. URL : https://www.deloitte.com

35. The Future of Banking in Central and Eastern Europe. Офіційний сайт PwC CEE Research Center. URL : https://www.pwc.com/cee

36. Ukraine Financial Sector Resilience Report 2024. Офіційний сайт Світового банку. URL : https://www.worldbank.org

37. Digital Transformation in Financial Services: Balancing Innovation and Risk. Офіційний сайт OECD Publishing. URL: https://www.oecd.org

38. Електронні фінанси та безпека цифрового банкінгу в Україні. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL : https://niss.gov.ua

39. World FinTech Report 2024. Офіційний сайт Capgemini Research Institute. URL : https://www.capgemini.com

40. Річний звіт про розвиток цифрової економіки та фінансових сервісів в Україні 2024 р. Офіційний сайт Міністерства цифрової трансформації України. URL : https://thedigital.gov.ua

41. Open Banking and Neobanking in CEE: Market Review 2023. Офіційний сайт Ernst & Young (EY). URL : https://www.ey.com

42. Аналітичний бюлетень "Стан і перспективи цифрового банкінгу в Україні 2025". Офіційний сайт Національної асоціації банків України. URL : https://nabu.ua

43. Cyber Resilience in Financial Services 2024 Report. Офіційний сайт IBM Security. URL : https://www.ibm.com/security

44. Кіберзагрози та інциденти у фінансовому секторі України. Офіційний сайт Української міжбанківської асоціації членів платіжних систем (EMA). URL : https://ema.com.ua

45. Banking Technology Vision 2024. Офіційний сайт Accenture Research. URL : https://www.accenture.com

46. Ziegler, T., Shneor, R., Wenzlaff, K., Rossberger, R. J. *Neobanks: A Sustainability Perspective. Journal of Sustainable Finance & Investment*, 2021. Vol. 11(1), pp. 25–44. DOI:https://doi.org/10.1080/20430795.2020.1821350Impact

47. European Banking Authority (EBA). Guidelines on financial reporting and performance ratios. 2020 URL: https://www.eba.europa.eu

48. Basel Committee on Banking Supervision. Bank profitability and balance sheet analysis. 2019. URL: https://www.bis.org

49. National Bank of Ukraine. Banking Sector Review. February 2025. URL: https://bank.gov.ua

50. Ziegler T., Shneor R., Wenzlaff K., Rossberger R. J. Neobanks: A Sustainability Perspective. *Journal of Sustainable Finance & Investment*. 2021. Vol. 11(1). P. 25–44 .URL: https://doi.org/10.1080/20430795.2020.1779081

51. Ross S., Westerfield R., Jordan B. Fundamentals of Corporate Finance. 12th ed. McGraw-Hill, 2020. URL: https://www.mheducation.com

52. Wamsler B. J. P. Neo-banks versus Traditional Banks: A Comparative Study. Master Thesis, 2023 URL: https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-498020

53. PwC. Fintech Insights Report. 2022 URL: https://www.pwc.com

54. Аналітичний бюлетень "Стан і перспективи цифрового банкінгу в Україні 2025". Офіційний сайт Національної асоціації банків України. URL: https://nabu.ua

55. Cyber Resilience in Financial Services 2024 Report [Електронний ресурс] // Офіційний сайт IBM Security. URL: https://www.ibm.com/security

56. Адаменко М. В., Волкова Г. І., Дашкевич В. М. Розвиток інноваційних банківських послуг у сфері кредитування. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. С. 100–110. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2021/100.pdf

57. Tymots M. Аналіз тенденцій та перспектив цифрового банкінгу в Україні. *International Science Journal of Management, Economics & Finance (ISJMEF)*. 2025. Vol. 4, No. 5. C. 23–32. URL: https://isg-journal.com/isjmef/article/view/1089

58. Калита О., Гордієнко Т., Еркес О. Регулювання необанкінгу. *Scientia fructuosa*. 2024. № 3 (155). С. 105–124. DOI: 10.31617/1.2024(155)07

59. Брегеда О. А. Розвиток необанків у світі та в Україні. *Бізнес Інформ*. 2024. № 8. С. 357–364. DOI: 10.32983/2222-4459-2024-8-357-364

60. Vartsaba V., Zaslavska O. FinTech Industry in Ukraine: Problems and Prospects for the Implementation of Innovative Solutions. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2020. Vol. 6, No. 4. P. 46–55 DOI: 10.30525/2256-0742/2020-6-4-46-55

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А.1

Визначення різниці між «необанк» і «необанкінг»

Порівняння	Необанк	Необанкінг
Сутність	Це конкретна фінансова установа — банк нового типу, який працює повністю онлайн, без фізичних відділень.	Це явище або система — модель ведення банківської діяльності у цифровому середовищі.
Що означає	Сам банк — юридична особа, що надає фінансові послуги через мобільні додатки чи вебплатформи.	Процес або концепція цифровізації банківської сфери, що охоплює появу необанків і розвиток цифрових фінансових сервісів.
Приклади	Monobank, Revolut, N26, izibank, Wise.	Необанкінг як сектор цифрових фінансових технологій, до якого входять необанки, мобільні банківські сервіси, фінтех-рішення тощо.
Форма	Конкретний суб'єкт ринку.	Тенденція, бізнес-модель або напрям розвитку банківської системи.

Джерело: Складено автором на основі узагальнення джерел [14, 15, 49].

ДОДАТОК Б.1

Методичні підходи до визначення сутності поняття "необанкінг"

Підхід	Сутність підходу	Основні характеристики
Інституційний	Розглядає необанкінг як сукупність нових фінансових інститутів, що діють без традиційної фізичної інфраструктури.	Акцент на організаційно-правовій природі необанків; розглядається як еволюція банківської системи в умовах цифровізації.
Функціональний	Визначає необанкінг як цифрову форму реалізації основних банківських функцій.	Зосереджується на підвищенні ефективності, автоматизації та зменшенні витрат при збереженні сутності банківських операцій.
Технологічний	Трактує необанкінг як наслідок розвитку інформаційних технологій у банківській сфері.	Базується на використанні штучного інтелекту, блокчейну, Big Data, API та хмарних сервісів; орієнтація на інновації.
Клієнтоорієнтований	Розглядає необанкінг як модель, що фокусується на задоволенні потреб споживача.	Підвищена зручність, швидкість, персоналізація, цілодобовий доступ; мінімальна участь персоналу в обслуговуванні.
Системний	Трактує необанкінг як комплексне економічне явище, інтегроване у фінтех-екосистему.	Поєднує технологічні, організаційні та соціальні елементи цифрової економіки; розкриває взаємозв'язки з електронною комерцією та платіжними платформами.

Джерело: Складено автором на основі узагальнення джерел [14, 15, 49].